

*Marie W. Arneberg og Thor Olav
Thoresen*

Rapport

**Syke- og fødselspenger i
mikrosimuleringsmodellen
LOTTE**

Marie W. Arneberg og Thor Olav Thoresen

**Syke- og fødselspenger i
mikrosimuleringsmodellen
LOTTE**

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0,5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0,05 of unit employed	0,0
Foreløpige tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	

ISBN 82-537-4026-3

ISSN 0332-8422

Emnegruppe

29 Andre sosiodemografiske emner

Emneord

Barnefamilier

Folketrygd

Fordeling

Inntekt

Overføringer

Simuleringsmodell

Ulikhet

Design: Enzo Finger Design

Trykk: Falch Hurtigtrykk

Sammendrag

Marie Arneberg og Thor Olav Thoresen

Syke- og fødselspenger i mikrosimuleringsmodellen LOTTE

Rapporter 94/10 • Statistisk sentralbyrå 1994

Denne rapporten dokumenterer arbeidet med å utvikle mikrosimuleringsmodellen LOTTE til også å kunne beregne fødselspenger og sykepenger (sykepenger for langtidssykemelding). Modellen er idag et sentralt verktøy ved beregning av provenyeffekter og fordelingseffekter av ulike endringer i skatte- og overføringsystemet og målsettingen er å kunne utvikle tilsvarende beslutningsstøtteverktøy for en del sentrale trygdeytelser. En fordel i denne sammenheng er at beskatningen av trygdeytelsene allerede er ivaretatt i den eksisterende modellen.

Rapporten gir en relativt detaljert gjennomgang av hvordan fødselspenger og sykepenger simuleres i modellen og det legges vekt på å sjekke både datagrunnlaget og beregningsresultatene mot tall fra Rikstrygdeverket. Kapittel 8 og 9 i rapporten viser anvendelser av modellen og kan leses isolert fra den mer tekniske gjennomgangen i de tidligere kapitlene. Det er svakheter både i datagrunnlaget og i simuleringene som gjør at modellens resultater må behandles med varsomhet, men både beregninger av fødselspenger og sykepenger viser stort grad av samsvar ved sammenlikninger med historiske data.

Emneord: Barnefamilier, Folketrygd, Fordeling, Inntekt, Overføringer, Simuleringsmodell, Ulikhet.

Prosjektstøtte: Utviklingen av fødselspengemodulen er finansiert gjennom prosjektet Overføringer til barnefamiliene på oppdrag fra Barne- og familiedepartementet. Utviklingen av LOTTE er dessuten delvis finansiert av Finansdepartementet.

Innhold

1. Innledning	7
2. Generelt om LOTTE	8
3. Datagrunnlaget for simulering av syke- og fødselspenger i LOTTE	9
3.1 Datakilder	9
3.2 Bearbeiding av grunnlagsdata	9
3.3 Vurdering av datakvaliteten	9
4. Fødselspengemodulen	11
4.1 Regelverket	11
4.2 Fødselspengerutinen	12
5. Sykepengemodulen	15
5.1 Regeleverket	15
5.2 Framføring av data	15
5.3 Sykepengerutinen	16
6. Et system for beregning av syke- og fødselspenger	18
7. Vurdering av beregningskvaliteten	20
7.1 Sammenlikning av beregningene med RTVs statistikk for grunnlagsåret	20
7.2 Sammenlikning av beregninger på framførte grunnlag	21
7.3 Skattlegging av ytelsene	22
8. Eksempler på bruk av modellen	23
8.1 Sykepengeordningen	23
8.2 Fødselspengeordningen	24
9. Fordelingsvirkninger av syke- og fødselspenger	26
9.1 Noen metodiske og begrepsmessige avklaringer	26
9.2 Beregningsresultater	28
9.2.1 Fordelingen av fødselspenger	28
9.2.2 Fordelingseffekter av endringer i fødselspengeordningen	30
9.2.3 Fordelingen av sykepenger	30
Referanser	35
Utkommet i serien Rapporter	36

1. Innledning

Skattemodellen LOTTE benyttes i utstrakt grad av Stortinget og departementer til konsekvensberegninger av ulike sats- og regelendringer i skattesystemet. Modellen har gjennom sin tyveårige eksistens gjennomgått en kontinuerlig forbedringsprosess både når det gjelder edb-tekniske løsninger og modellens innhold.

LOTTE er en mikrosimuleringsmodell som består av et datagrunnlag, en framføringsmodul og en regelmodul. Datagrunnlaget for modellen er inntekts- og formuesundersøkelsen (IF) og vil alltid være hentet fra et inntektsår noen år forut for det aktuelle beregningsåret. For at datagrunnlaget skal være mer i samsvar med beregningsåret blir variable framført i framføringsmodulen i henhold til faktisk utvikling av, eventuelt prognoser for, disse variablene. Regelmodulen er et arkiv som inneholder faktiske skatteregler fra 1986-1993, samt alternative forslag til skatteregler. LOTTE har i hovedsak vært brukt til å analysere effekter på inntektsfordeling og samlede skatteinntekter av endringer i skattereglene.

Folketrygdens betydelige andel av de offentlige utgiftene samt den sterke veksten innenfor enkelte ytelser, har ført til en økt fokusering på ordninger innenfor folketrygden med tilhørende behov for beslutningsstøttemodeller. I et vedlegg til Overføringsutvalgets rapport "Mindre til overføringer – mer til sysselsetting" (NOU 1993:11) blir det redegjort for hvordan Statistisk sentralbyrås modellapparat kan beregne konsekvenser for sysselsetting og inntektsfordeling av ulike innsparingsforslag på statsbudsjettets utgiftsside (Bowitz et al. 1993). I forhold til hvilke forslag Overføringsutvalget hadde til vurdering, var det mange spørsmål modellene ikke kunne besvare, deriblant konsekvenser av endring i både sykepenge- og fødselspengeordningen. Konkrete spørsmål utvalget ønsket å få utredet, var økt arbeidsgiveransvar for sykepengeutbetalingene i form av 10 prosent dekning av utbetalingene som i dag dekkes av folketrygden. Videre ønsket man en konsekvensanalyse av å redusere dekningsgraden i fødselspengeordningen.

Også når det gjelder spørsmål til departementene fra Stortinget vedrørende regelstyrte trygder og overføringer, bør et formelt analyseapparat være et mer hensiktsmessig arbeids-

redskap enn de mer ad-hoc pregede løsninger som benyttes i dag.

En modell som gjør det mulig å analysere effekten av alternative regelverk, er etterspurt i utredningsarbeid. Det arbeides derfor med å utvide simuleringskapasiteten til LOTTE i retning trygder og overføringer. Første skritt på veien er syke- og fødselspenger. Modellens fortrinn i forhold til mer partielle modeller er at skattlegging av ytelsene allerede er ivarettatt i modellen gjennom den relativt detaljerte skatteberegningsmodulen. Skatter og overføringer sees altså i sammenheng både når det gjelder budsjett- og fordelingsvirkninger. En analyse av f.eks. redusert sykepengedekning uten at skattene tas med i beregningene vil overvurdere både inntektsbortfallet for lønnsinntakene og besparelsene for staten.

Som det fremgår av modellbeskrivelsen under, er det dessverre ikke mulig å beregne konsekvenser av alle typer endringer i syke- og fødselspengeordningen. Dette skyldes at statistikkgrunnlaget er mangelfullt. Det finnes foreløpig ikke individdata for syke- og fødselspengemottakere i offentlig sektor samt for sykefravær i arbeidsgiverperioden. Forbedringer i Rikstrygdeverkets registrering samt andre prosjekter som forsøker å forbedre statistikkproduksjonen på disse områdene, vil øke modellens anvendelsesområde.

2. Generelt om LOTTE

Datagrunnlaget som benyttes i dette arbeidet er fra 1991 og utvalget består av om lag 8 000 husholdninger eller 24 000 personer, hvorav ca. 15 000 utgjøres av et tilleggsutvalg for selvstendig næringsdrivende. Husholdninger av ulik størrelse har ulik sannsynlighet for å bli trukket ut da trekk-enheten er personer over 15 år. Beløpene som beregnes i modellen omregnes til totaltall ved et sett oppblåsningsfaktorer som er basert på husholdningenes trekk-sannsynlighet. Omregningen til totaltall er nødvendig for å beregne endringer i det totale provenyet som følge av endringer i skatte- og overføringsordninger. Materialet er framskrevet til 1993 ved at inntekts- og fradragposter er multiplisert med en vekstfaktor basert på anslag på utviklingen i lønn pr normalårsverk i perioden. Framføringen av oppblåsningsfaktorene skjer ut fra antatt vekst i normalårsverk og tar f.eks. ikke hensyn til endringer i demografiske forhold. De framførte 1993-dataene har fremdeles i seg strukturen fra grunnlagsmaterialet i 1991 og modellen framfører ikke det statistiske grunnlagets demografiske kjennetegn. Store endringer på arbeidsmarkedet eller i sparing i løpet av treårsperioden blir ikke reflektert i modellen. En kalibreringsmetode justerer vektene (oppblåsningsfaktorene) på en slik måte at modellens totaltall bringes i overensstemmelse med registerbasert statistikk. For 1991-grunnlaget er vektene justert slik at (det oppblåste) utvalgets aldersfordeling stemmer med den faktiske aldersfordelingen i 1991. Tilsvarende kalibrering gjøres ikke mot aldersfordelingen i beregningsåret.

LOTTE kan karakteriseres som en statisk modell, dvs. at den ikke inneholder relasjoner som kan predikere noe annet enn de umiddelbare (direkte) effektene av en regelendring. Modellen viser virkninger av endringer i skatter og overføringer ved uendret tilpasning og beskriver ikke hvordan skatter og overføringer påvirker individenes atferd. Modellen kan heller ikke beregne effekter av regelendringer på lang sikt som påvirkes av at f.eks. befolkningssammensetningen endres. Dette er problematisk både i forhold til sykepengeordningen og fødselspengeordningen. Fødselspengeordningen og sykepengeordningen er forskjellige med hensyn til hvilke intensjoner som kan tenkes å ligge bak en eventuell regelendring, men atferdsendringene er av betydning for begge ordninger.

Et viktig formål med endringer i reglene for sykelønn vil være å redusere sykefraværet. Modellen kan imidlertid verken fange opp velferdsgevinsten av mindre skulk eller velferdstapet av at syke mennesker ikke har råd til å sykmelde seg.

Når det gjelder fødselspenger kan utvidelsene i ordningen de siste årene begrunnes med en velferdsgevinst av at foreldre kan bruke mer tid hjemme hos barnet det første leveåret. Det er grunn til å anta at de aller fleste personer som har krav på støtten vil redusere sitt arbeidstilbud ved en utvidelse av den offentlige ytelsen. Usikkerheten når det gjelder atferdseffekten av endringer i reglene for fødselspenger dreier seg om hva husholdningen ville ha gjort dersom de ikke mottok fødselspenger. Ville begge foreldre (i de husholdningene hvor det er to foreldre) ha inntektsgivende arbeid utenfor hjemmet, eller ville en av foreldrene ha den daglige omsorgen for barnet? Spørsmålet er med andre ord om en eventuell utvidelse av ordningen vil føre til fortregning av arbeidsinntekt (atferdsendring), eller om husholdningen ville hatt den daglige omsorgen for barnet uavhengig av pengeytelsen. Disse spørsmålene vil bli diskutert nærmere nedenfor.

I denne omgang har vi valgt å se bort fra atferdsendringer. Det skyldes i første rekke at modellen blir langt mer kompleks når atferd trekkes med i beregningene.

3. Datagrunnlaget for simulering av syke- og fødselspenger i LOTTE

3.1 Datakilder

Syke- og fødselspengene blir ført som ordinær lønn på selvangivelsesskjemaet. Det er derfor ikke mulig å identifisere mottakere av disse stønadene i LOTTE's ordinære datagrunnlag (IF). Vi har av den grunn tilkoblet data fra Rikstrygdeverkets (RTV) sykepengeregister for alle individer i LOTTE. Av vel 24 000 individer i IF i 1991 var det 2 328 sykepengemottakere og 327 fødselspengemottakere.

RTV's sykepengeregister er ikke komplett. For det første registreres ikke de første to ukene av sykemeldingsperioden, og dermed heller ikke sykefravær som er kortere enn to uker. Dette henger sammen med at arbeidsgiveren er ansvarlig for de første to ukene. Videre er statsansatte som omfattes av summariske oppgjør ikke representert i registeret, hverken for syke- eller fødselspengeordningen. Engangsstønad for nybakte mødre uten inntekt er heller ikke med i registeret.

Fra og med 1.1.93 skal alle sykemeldinger fra lege registreres av trygdekontorene slik at disse opplysningene kan nyttiggjøres i LOTTE tidligst i 1995. Det vil ikke registreres om personen går tilbake på jobb før sykmeldingens utløp. For statsansatte vil registreringen av legens sykemelding ikke kompletteres med faktiske antall dager med utbetaling fra folketrygden eller andre variable som er nødvendig for en nøyaktig simulering av sykepengeutbetalingen. Egenmeldinger vil uansett ikke bli registrert. Når det gjelder fødselspengene arbeides det med å få et enhetlig system for utbetalingene, slik at det innen ikke altfor mange år vil finnes opplysninger om de statsansatte i LOTTE. Det pågår arbeid i SSB med å utnytte arbeidsgiveres registre over sykefravær. Dette er en kilde til data for korttidsfravær, inkludert egenmeldinger, og vil være tilgjengelig tidligst høsten 1994.

1991-grunnlaget i LOTTE er påkoblet fødselspengedata både for 1990 og 1991. Dette er gjort for å kunne simulere den totale effekten av utvidelser i fødselspengeordningen. Helårseffekten av en stor utvidelse vil også innbefatte mødre som avsluttet permisjonen året før grunnlagsåret.

3.2 Bearbeiding av grunnlagsdata

Syke- og fødselspengeregisteret inneholder et stort antall variable og er på en form som ikke er hensiktsmessig i

LOTTE. Det må derfor bearbeides. I sykepengeregisteret er enheten ett syke- eller fødselspengetilfelle, noe som betyr at et individ kan ha flere forekomster hvis vedkommende har vært sykmeldt flere ganger. Hvert tilfelle er tilordnet det antall dager som tilfellet varte, og hvilket inntektsgrunnlag stønaden beregnes utfra. Inntektsgrunnlaget kan være forskjellig for ulike tilfeller for samme individ. Det er hensiktsmessig å ha individ som enhet og vi har valgt å definere et individs inntektsgrunnlag som et uveiet gjennomsnitt av grunnlaget for alle individets forekomster. Vi skiller mellom fødselspengegrunnlag og sykepengegrunnlag. Tilsvarende er sykepengegraden (uføregrad) et uveiet gjennomsnitt. Der fødselspenge- eller sykepengegraden er uoppgett på tross av utbetalinger, settes denne lik 100. Videre er det skilt mellom antall dager med sykepenger og fødselspenger. Sykepengedager er fordelt etter tilfeller, men hvert individ får ikke ha mer enn tre tilfeller. Tredje tilfelle vil derfor for noen personer (1,5 prosent av sykepengemottakerene) inneholde dager fra flere tilfeller (1991-grunnlaget inneholder kun tall for samlet antall sykepengedager). RTV's rutiner medfører at endel av dagene fra tilfeller påbegynt forrige år føres i denne statistikkperioden. Dette oppveies av tilsvarende føring på slutten av året. For å skille mellom sykepenger til lønnstakere, selvstendig næringsdrivende med og uten tilleggsforsikring og trygdede, bruker vi opplysning om kontonummer for personens første tilfelle. Dersom en person mottar sykepenger både som selvstendig næringsdrivende og som lønnstaker, vil statusen i det første tilfelle bestemme. For å kunne beregne arbeidsgiverens utlegg, dannes en variabel som teller opp antall sykepengetilfeller.

Syke- og fødselspengegrunnlaget framføres fra grunnlagsår til beregningsår med en fast faktor som avhenger av sosioøkonomisk status, på linje med annen arbeidsinntekt i LOTTE.

3.3 Vurdering av datakvaliteten

Manglende treffsikkerhet i resultatene fra LOTTE kan stamme både fra feil i datagrunnlaget, forenklinger i selve beregningsprosedyrene, og av at det har skjedd viktige endringer mellom året for datainnsamling og beregningsår. På grunn av de nødvendige forenklinger av regelverket som skyldes mangel på relevante data, eller at det ikke er hensiktsmessig å ta i betraktning alle sider ved regelverket, får vi en ikke helt presis beregningsrutine.

Svakheter i datagrunnlaget skyldes de fire følgende faktorer: For det første er alle utvalgsundersøkelser beheftet med usikkerhet (statistisk varians), og resultatene blir mer usikre jo færre observasjoner de bygger på. Videre kan det være skjevheter i utvalget, enten på grunn av mangelfulle trekingsprosedyrer, eller på grunn av frafall. Skjevhet i utvalget betyr at fordelingen av ulike kjennetegn i utvalget systematisk fraviker fordelingen av disse kjennetegn i totalbefolkningen. Det oppstår feil når data samles inn og bearbeides og sist men ikke minst er det feil i primærdataene, som feil i legers opplysninger til trygdekontorene.

Som nevnt over vil usikkerheten generelt sett reduseres når antall observasjoner øker. Dette gjelder også for delgrupper innen utvalget. Jo større hovedutvalget er, desto flere obser-

vasjoner vil det bli i hver delgruppe, og pålitelige beregninger av ordninger som angår små grupper krever derfor at vi har et stort hovedutvalg. Fra og med 1993-utvalget vil alle ligningsdata registreres ved hjelp av EDB, noe som gir muligheter for utvidelse av utvalget.

Offisiell statistikk over syke- og fødselspenger fra RTV er som oftest basert på avsluttede tilfeller, dvs. tilfeller som er avsluttet innen utgangen av statistikkåret. I LOTTE brukes data for erstattede tilfeller, som omfatter både avsluttede tilfeller og tilfeller som ikke er avsluttet ved årets utgang. Sammenligningene i tabell 3.1 er derfor basert på erstattede tilfeller, der det finnes tilgjengelig statistikk.

Tabell 3.1 viser i hvor høy grad IF-utvalgets individer (LOTTE) er representative for befolkningen når det gjelder syke- og fødselspenger. Tabellen viser at det er godt svar mellom utvalg og totaltall både for 1990 og 1991.

Tabell 3.2 sammenligner inntektsfordelingen av henholdsvis fødsels- og sykepengemottakere i LOTTE med de faktiske mottakerne, ifølge statistikk fra RTV. Tabellen viser at det er god overensstemmelse mellom den faktiske fordelingen og fordelingen i utvalget. At RTV's tall gjelder avsluttede tilfeller, mens LOTTE bruker erstattede tilfeller skulle i denne sammenheng ikke bety noe. Det lave antall observasjoner i laveste og høyeste intervall for fødselspengegrunnlaget viser imidlertid at en bør vise varsomhet ved beregning av effekter av endringer i inntektsgrensene for å motta fødselspenger.

Tabell 3.1 Sykepenger og fødselspenger for yrkesaktive (ikke statsansatte) i datagrunnlaget til LOTTE sammenlignet med totaltall fra Rikstrygdeverket for 1990 og 1991. Erstattede tilfeller når ikke noe annet er angitt

	LOTTE 1991	RTV 1991	LOTTE 1990	RTV 1990
Sykepengebeløp, mill. kroner	10 100	10 044	9 300	10 043
Sykepengedager, tusen	20 916	20 206	20 100 ¹⁾	19 700 ¹⁾
Fødselspengebeløp, mill. kroner	2 896	2 899	2 200	2 268
Fødselspengetilfeller, tusen	61	62	34 ¹⁾	37 ¹⁾

1) Avsluttede tilfeller

Tabell 3.2 Fordelingen av syke- og fødselspengegrunnlag i LOTTE og blant mottakere av fødsels- og sykepenger i 1991 iflg. RTV's statistikk. Inntekt i antall grunnbeløp, G

Inntekt	Fødselspengegrunnlag			Sykepengegrunnlag		
	LOTTE ¹⁾		RTV ²⁾	LOTTE ¹⁾		RTV ²⁾
	Ant. personer	Prosent	Prosent	Ant. personer	Prosent	Prosent
0 - 1G	3 083	5,1	3,4	7 724	2,1	2,2
1G - 2G	7 430	12,2	12,4	29 580	8,1	8,4
2G - 3G	17 964	29,6	20,7	69 599	19,1	18,5
3G - 4G	11 399	18,8	26,4	58 203	16,0	15,2
4G - 5G	11 070	18,2	21,8	95 246	26,1	28,6
5G - 6G	8 547	14,1	14,1	89 677	24,6	23,6
Over 6G	1 300	2,1	1,3	14 644	4,02	3,5
I alt	60 793	100,1	100,1	364 673	100,0	100,0

1) Personer med erstattede tilfeller.

2) Avsluttede tilfeller.

Tabell 3.3 Antall sykepengedager og sykepengebeløp etter sykepengestatus i LOTTE og tall fra RTV

Status	Antall dager		Beløp	
	LOTTE	RTV	LOTTE	RTV
Lønnstaker	18 140	15 868	8 985	8 862
Selvstendig næringsdrivende og trygdede	2 760	4 338	1 105	1 182
Totalt	20 900	20 206	10 090	10 044

Tabell 3.3 sammenligner sykepengestatus for sykepengemottakerne i LOTTE med tall fra RTV. Sykepengestatus er definert etter grupperingen av kontonummer i RTV's registre. I LOTTE bestemmes sykepengestatus av kontonummeret for personens første sykepengetilfelle. I RTV's tall følger kontonummer sykepengetilfelle. Tabellen viser at LOTTE's utvalg treffer bra når det gjelder sykepengebeløpene, men ikke når det gjelder antall dager, når observasjonene klassifiseres etter status. Dette kan skyldes forenklingen av sykepengestatus i LOTTE.

4. Fødselspengemodulen

4.1 Regelverket

Dagens fødselspengeordning består av to komponenter:

- 1) Fødselspenger til yrkesaktive.
- 2) Engangsstønad ved fødsel til hjemmearbeidende mødre.

Fødselspenger til yrkesaktive ytes for alle dager utenom lørdager og søndager. Det er ikke arbeidsgiverperiode for fødselspenger, slik at det er samsvar mellom folketrygdens utgifter og det som mottas av fødselspengemottakerne. Tabell 4.1 viser utviklingen i permisjonstiden for yrkesaktive fra 1990 og fram til 1994.

For å motta fødselspenger er det et krav at en har hatt inntekt 6 av de siste 10 måneder med en årsinntekt på minst halvparten av folketrygdens grunnbeløp. Etter hovedregelen blir fødselspengene fastsatt etter inntekten de siste 4 ukene før kvinnen slutter i arbeid. Dersom inntekten avviker med mer enn 25 prosent fra gjennomsnittsinntekten i de tre siste år, skal fødselspengene fastsettes ut fra denne gjennomsnittsinntekten. En får ikke fødselspenger for inntekt over 6 ganger grunnbeløpet. Selvstendig næringsdrivende mottar fødselspenger tilsvarende 65 prosent av inntektsgrunnlaget, mens det er 100 prosent dekning for lønnstakere. Fra og med 1/4 1991 er en del av permisjonen forbeholdt tiden før fødsel. Etter første kvartal 1993 er dette 3 uker eller 15 dager. Fra og med utvidelsen i 1993 er 4 uker av permisjonen forbeholdt faren (enslige forsørgere har rett til hele permisjonstiden alene). Fedre er bare berettiget til fødselspermisjon dersom både mor og far fyller vilkåret for rett til fødselspenger og morens forutgående yrkesaktivitet minst har tilsvart 1/2 stilling. Fødselspenger til fedre beregnes etter hovedregelen på bakgrunn av egen inntekt, men den er basert på kvinnens opptjening av permisjonsrett. Det vil si at dersom kvinnen forut for fødselen har hatt redusert arbeidstid, så vil farens fødselspenger bli redusert forholdsmessig. Det ytes feriepenger etter de samme regler som gjelder for sykepenger.

En ser av tabell 4.1 at det har skjedd en betydelig utvidelse av fødselspermisjonen fra 1990 til 1994, og i Langtidsprogrammet for 1994-1997 er det ikke lagt opp til en ytterligere opptrapping av ytelsen. Det er imidlertid foreslått en ordning med tidskonto. Tidskonto innebærer at deler av

fødselspermisjonen kan tas ut over et lengre tidsrom med nedkortet arbeidstid, kombinert med delutbetalinger fra trygden.

Dersom totalt utbetalte fødselspenger for yrkesaktive ikke overstiger engangsstønaden for hjemmearbeidende kvinner, vil en motta engangsstønad. Tabell 4.2 viser utviklingen av fødselspenger for hjemmearbeidende kvinner fra 1990 til 1994.

En ser av tabell 4.2 at engangsstønaden nominelt har økt mer enn 2,5 ganger fra 1990 til 1994. Også realveksten har vært sterk i perioden.

Tabell 4.1 Utviklingen i antall dager med permisjon for yrkesaktive fra 1990 til 1994

År	100 prosent dekning	80 prosent dekning	Endringsdato
	Antall dager	Antall dager	
1990	120	150	010590
1991	140	175	010491
1992	160	202	010592
1993	175	222	010493
1994	210	260	-

Tabell 4.2 Engangsstønad ved fødsel fra 1990 til 1994 i nominelle kroner

År	Beløp (kr)	Gjennomsnitt for året	Endringsdato
1990	8 750	8 750	010190
1991	10 750	10 750	010191
1992	14 825	13 467	010492
1993	17 790	16 802	010493
1994	23 275	23 275	010194

I modellens regelarkiv for fødselspenger inngår satser og beløpsgrenser i henhold til det historiske regelverk. Brukeren kan lage sine egne regler og satser. Fødselspengeregelen for 1993 er gjengitt nedenfor.

Fødselspenger 1993

Grunnbeløp	37033 kr
Antall dager fødselspermisjon	
80 prosent dekning ved inngang til året	222
Antall dager fødselspermisjon	
100 prosent dekning ved inngang til året	175
Antall dager fødselspermisjon	
80 prosent dekning etter endring i året	260
Antall dager fødselspermisjon	
100 prosent dekning etter endring i året	210
Dato (mmdd) for endring av ordning	0401
Engangsbeløp for hjemmeværende	17790 kr
Maksimalt fødselspengegrunnlag i G	6
Dekningsgrad, lønntakere	100 prosent
Dekningsgrad, selvstendige	65 prosent
Feriepengesats, lønntakere	10,2 prosent

Når en ønsker å gjøre beregninger for inntektsår lenger fram i tid enn grunnlagsåret, må datamaterialet framføres. Materialet framføres ved at fødselspengegrunnlaget endres med vekstfaktorene som benyttes for framføring av inntekter og fradrag i LOTTE. Endringer i fødsler fra grunnlagsår til beregningsår er det foreløpig ikke tatt hensyn til i modellen.

4.2 Fødselspengerutinen

Ved simulering av fødselspenger forutsettes det at utvidelsene i ordningen fra grunnlagsåret (1991) til beregningsåret (i våre eksempler 1993) motsvares av en reduksjon i arbeidsinntekt. Utvidelsene av fødselspengeordningen medfører mer fødselspenger for kvinnene. Dette forutsettes å gå på bekostning av annen lønnsinntekt i beregningsåret ved at denne blir justert i forhold til økningen i fødselspenger. Dette er en forenkling som forutsetter at yrkesaktiviteten gjenopptas ved permisjonens slutt, uansett lengde på permisjonen. Et eksempel kan illustrere dette: En mor i LOTTE-utvalget i basisåret (1991) er ferdig med sin permisjon ved utgangen av februar, og står oppført med 40 erstattede fødselspengedager for dette året. Hun var hjemme med barnet ytterligere 5 måneder, og begynte å arbeide i august og har dermed lønnsinntekt for 5 måneder. Når det gjøres en simulering for 1993, utvides permisjonen til kvinnen med 35 dager. Økningen i fødselspenger motsvares av en reduksjon i lønnsinntekten, selv om økningen faktisk ikke ville ha fortrenget lønnsinntekt. En løsning på dette problemet vil være å tilordne overgangssannsynligheter mellom daglig omsorg for egne barn og yrkesaktivitet, basert på observert atferd. Modellen bør utvikles i den retning i neste utviklingstrinn.

1991-grunnlaget i LOTTE er også tilkoblet fødselspenge-data for 1990. Ved utvidelser i ordningen fra basisår til beregningsår og simulering av ytterligere utvidelser i permi-

sjonstiden, vil permisjoner som i utgangspunktet var avsluttet før basisåret bli forlenget og gi grunnlag for fødselspenger i beregningsåret. For å kunne beregne helårseffekten av en utvidelse forlenges alle aktuelle permisjonsforløp med det antall dager som endringen medfører. Fødselspengebeløpet i beregningsåret er imidlertid bare influert av utvidelsene dersom de nye permisjonsforløpene strekker seg inn i beregningsåret.

Ansatte i staten er, som tidligere nevnt, ikke med i datamaterialet fra Rikstrygdeverket. Det er heller ingen oversikt over utbetalte engangsstønader i materialet fra Rikstrygdeverket. Følgelig må engangsstøtten tilordnes familier med 0-åringer som ikke har fått fødselspenger for yrkesaktive fra Rikstrygdeverket. Når alle familier med null-åringer, som ikke mottar fødselspenger fra RTV, gis engangsstøtte i LOTTE, vil dette automatisk også føre til at statsansatte gis engangsstøtte. Selv om LOTTE har data fra Statens pensjonskasses medlemsregister, har det hittil ikke vært mulig å identifisere de statsansatte mødrene i LOTTE. Dette skyldes at dataregistreringen av medlemsregisteret foreløpig ikke er komplett. Beregningsrutine for fødselspenger for statsansatte er lagt inn i modellen, men kan ikke aktiviseres før Statens pensjonskasse blir ferdig med denne dataregistreringen. Provenybeløpet for engangsstøtte vil av denne grunn bli for høyt, og må korrigeres.

En viktig årsak til at simuleringsmodulen for fødselspenger er såpass kompleks, er blant annet at det er avhengighet mellom to foreldre som deler permisjonen når det gjelder antall dager med permisjon, mens fødselspengebeløpene skal fordeles individuelt.

Nedenfor går vi gjennom hovedtrekkene i fødselspengerutinen, som er programmert i SAS. Før selve simuleringsrutinen er det i LOTTE-grunnlaget angitt antall 0-åringer i husholdningene, samt at hver enkelt fødselspengemottaker har fått tilordnet antall dager i henhold til regelverket i grunnlagsåret. En person som har født før 1. april 1991, og som har valgt 80 prosent dekning har således fått tilordnet 175 dager i grunnlagsåret.

Variable som inngår i fødselspengerutinen: Alle variable som ender med _0 refererer seg til variable for foregående år (f. eks. start_0 er starttidspunktet for de som har mottatt fødselspenger året før grunnlagsåret). Nedenfor beskrives SAS-rutinen som beregner fødselspenger med tilhørende forklaring.

dagsats	fødselspengegrunnlaget/260, beregnet daglig beløp
ddato	dato for endring
engangs	sats for fødselspenger for hjemmearbeidende kvinner
fddag	antall erstattede dager i grunnlagsåret
fdred	dekningsprosent, 80 prosent eller 100 prosent
fgrunn	fødselspengegrunnlag
fodager	antall erstattede dager i beregningsåret
fogrunn	fødselspengegrunnlaget når det er tatt hensyn til maksimalbegrensningen 6G
fopenger	beregnet fødselspengeutbetaling, yrkesaktive
forhold	delingsbrøk når det er to fødselspengegrunnlag for samme fødselspengetilfelle
fpd1	antall dager med full dekning før endring
fpd1red	antall dager med redusert sats (80 prosent) før endring
fpd2	antall dager med full dekning etter endring
fpd2red	antall dager med redusert sats (80 prosent) etter endring
grunndag	maksimalt antall erstattede dager i henhold til regelverket i grunnlagsåret
kontant	beregnet fødselspengeutbetaling, hjemmearbeidende
lfdekn	dekningsgrad, lønnstakere
maksimal	det maksimale antall dager fødselspengene kan løpe innenfor inntektsåret
nfdekn	dekningsgrad, selvstendige
null	antall 0-åringer
nystart	første utbetalingsdato i familien
sfddag	antall erstattede dager i grunnlagsåret summert i familien
slutt	siste dag i året
start	første utbetalingsdato

SAS-koden for beregning av fødselspenger:

Beregnet variabel	SAS-Rutine	Forklaring
Dekningsgrad	<i>if fdred=0 then fdred=100; if fgrunn=0 or null=0 then output fperson; else if fgrunn_0=0 then output fraar;</i>	De som mangler tall for dekningsprosent, gis 100 prosent dekning. Lager to datasett, ett for de med erstattede dager i grunnlagsåret, ett for de som kun har erstattede dager året før.
Summering av antall dager	<i>data fenhet; set fperson; by dhushnr dfamnr; keep dhushnr dfamnr slutt nystart sfddag; retain tids sfddag; if first.dfamnr then do; tids=1000000; sfddag=0; end; sfddag=sfddag+fddag; if start<tids then tids=start; if last.dhushnr then do; if tids=0 then nystart=input (put (tids, 6.), yymmdd8.); else nystart=input (put (910101, 6.), yymmdd8.); slutt=input (put (911231, 6.), yymmdd8.); output fenhet; end;</i>	Dette datasteget foretas for å summere opp antall erstattede dager i familien der foreldrene har delt permisjonen. Utvidelser i ordningen og maksimalgrenser må ta hensyn til at foreldre kan dele permisjonen. Datoformatene omformes til reelle tall.
Maksimalgrense for antall dager	<i>if sfddag=0 then forhold=1; else forhold=fddag/sfddag; maksimal=round((slutt-nystart)*(5/7)*forhold, 1); maksimal=max(maksimal,fddag);</i>	Forhold er delingsbrøk for de familiene der det er to fødselspengegrunnlag: <i>Maksimal</i> er maksimalgrense for hvor lenge fødselspengene kan løpe, dvs. ikke utover årets slutt. Antall erstattede dager i grunnlagsåret overstyrer maksimalbegrensningen da antall erstattede dager er mer pålitelig enn datoene i grunnlagsmaterialet.

Dager med fødselspenger	<pre> if (910000+ddato)>start then do; if fdred=80 then fodager=fddag+ round ((fpd1red-grunndag)*forhold,1); else fodager=fddag+ round((fpd1-grunndag)*forhold,1); end; else do; if fdred=80 then fodager=fddag+round ((fpd2red-grundag)*forhold,1); else fodager=fddag+round((fpd2-grunndag)*forhold,1); end; if fodager>maksimal then fodager=maksimal; </pre>	<p>Antall erstattede dager i beregningsåret når mottakeren starter permisjonen før eventuell endring, 80 prosent og 100 prosent dekning.</p> <p>Antall erstattede dager i beregningsåret når mottakeren starter permisjonen etter eventuell endring, 80 prosent og 100 prosent dekning.</p> <p>Fødselspengene kan ikke løpe ut over årets slutt.</p>
Fødselspengegrunnlag	<pre> fogrunn=min(fgrunn,fgmax*G); dagsats=fogrunn/260; </pre>	Fødselspengegrunnlaget kan ikke overstige 6G. Grunnlaget omregnes til dagsats.
Fødselspengebeløp	<pre> if dsosio2>2 then fopenger=(fodager*dagsats*(lfdekn/100)*(fdred/100)); else fopenger=(fodager*dagsats*(nfdekn/100)*(fdred/100)); if fodager>0 then do; if start(ddato+910000) then grense=(fopenger*fpd1/fodager); else grense=(fopenger*fpd2/fodager); end; if (grense<max(engangs,engangs*null)) or fgrunn=0 and (start>910000 or start=0) then do; fopenger=0; kontant=max(engangs,engangs*null); end; else kontant=0; </pre>	<p>Beregning av fødselspengebeløp for henholdsvis lønnstakere og selvstendig næringsdrivende.</p> <p>Engangsstøtte ytes når denne overstiger fødselspengene for yrkesaktive. For å hindre at yrkesaktive kvinner som føder sent på året mottar engangsstøtte, lages det en grense. Hvis denne grensen er mindre enn beløpet for engangsstøtte eller en ikke har noe fødselspengegrunnlag (ingen yrkesaktivitet), gis det engangsstøtte i forhold til antall barn.</p>
Statsansatte, ikke aktiv del av fødselspengerutine	<pre> if fgrunn=0 and spgrunn>0 then do; fodager=130; fogrunn=min(spgrunn,fgmax*G); dagsats=fogrunn/260; fopenger=(fodager*dagsats*lfdekn/100); kontant=0; end; </pre>	Påkoblede opplysninger fra Statens pensjonskasse kunne ikke gi tilstrekkelige opplysninger om statsansatte til å beregne fødselspenger for disse. Denne delen av simuleringsmodulen er derfor ikke aktiv.
Fødselspenge-mottakere året før grunnlagsåret	<pre> nystopp=input (put (stopp_0, 6.), yymmdd8.); minimal=round((begynn-nystopp)*5/7,1); if(ddato+910000) start_0 then do; if fdred=80 then fodager=max(0,fpd1red-grunndag-minimal); else fodager=max(0,fpd1red-grunndag-minimal); end; fogrunn=min(fgrunn_0,fgmax*G); dagsats=fogrunn/260; if dsosio2 then fopenger=(fodager*dagsats*(lfdekn/100)*(fdred/100)); else fopenger=(fodager*dagsats*(nfdekn/100)*(fdred/100)); kontant=0; </pre>	<p>På grunn av utvidelser i ordningen så vil en del av personene som avsluttet permisjonene året før grunnlagsåret, være berettiget til fødselspenger i det året som det simuleres for. Simulering av fødselspenger for disse følger i hovedtrekk det samme mønsteret som for fødselspengemottakerne i grunnlagsåret.</p> <p>Variabelen <i>minimal</i> teller opp antall dager fra avsluttet permisjon i året forut for grunnlagsåret til grunnlagsåret for at disse kan trekkes fra når en foretar simuleringer for beregningsåret.</p>
Feriepenger	<pre> feridag=min(fodager,60); if dsosio2 then fferiep=feridag*(ungferie/100)* dagsats*lfdekn/100; else fferiep=feridag*(ungferie/100)*dagsats*nfdekn/100; if fopenger=0 then feripeng=0; </pre>	Feriepenger blir beregnet på tilsvarende måte som de ordinære fødselspengene på grunnlag av de 60 første dagene.

5. Sykepengemodulen

5.1 Regelverket

Nedenfor følger et utdrag av sykepengereglene i folketrygdloven. Det faktiske regelverket er mer detaljert.

Inntektsgrunnlaget for fastsetting av sykepengeutbetalingene er ordinær årsinntekt basert på inntekten de fire siste ukene forut for arbeidsuførheten. Dersom det antas at denne avviker sterkt (over 25 prosent) fra årsinntekt, settes inntektsgrunnlaget lik gjennomsnittet av de siste tre års årsinntekt. Det ytes ikke sykepenger dersom inntekten pr år er mindre enn 50 prosent av grunnbeløpet, og heller ikke for den del av inntekten som overskrider 6 ganger grunnbeløpet (arbeidsgiver dekker ofte mellomlegget mellom 6G og full lønn, men det tas det ikke hensyn til i modellen).

Arbeidstakere har krav på sykepenger som dekker 100 prosent av inntektsgrunnlaget. Sykepenger ytes for alle dager unntatt lørdager og søndager, men ikke under ferie eller permisjon. Arbeidsgiver yter sykepenger i inntil to uker (arbeidsgiverperioden). Dersom sykmeldingen er forårsaket av omsorg for alvorlig syke barn eller andre pårørende, eller dersom den sykmeldte er trygdet eller donor, skal folketrygden dekke også de første to ukene. Dersom sykmeldingene skyldes kronisk sykdom kan folketrygden tre inn i arbeidsgiverens ansvar. I arbeidsgiverperioden gjelder ikke bestemmelsen om minimumsinntekt. Når det er flere arbeidsgivere, gjelder maksimumsgrensen bare i forhold til inntekten hos hver enkelt av arbeidsgiverene. Folketrygden yter feriepenger med 10,2 prosent av utbetalte sykepenger for inntil 10 uker. Arbeidstakere over 58 år mottar 12,5 prosent i feriepenger.

Selvstendig næringsdrivende har krav på sykepenger tilsvarende 65 prosent av inntektsgrunnlaget. Sykepenger ytes for alle dager unntatt lørdager og søndager, men ikke for de første to ukene. Selvstendige kan tegne frivillig tilleggstrygd for de første to ukene og/eller for 100 prosent sykepengedekning. Trygdede har krav på 65 prosent av inntektsgrunnlaget.

Sykepenger fra folketrygden ytes inntil 250 dager/50 uker. I tilfeller der folketrygden dekker de første to ukene, ytes det sykepenger i 52 uker. Det ytes sykepenger etter særskilte regler for enkelte yrkesgrupper som militærpersonell, sjømenn, fiskere, institusjonsbeboere mv.

LOTTEs regelarkiv inneholder de fleste satser og beløpsgrenser som angår utmåling av sykepenger. Regelarkivet ligger i LOTTEs menysystem, slik at det er enkelt for brukeren å endre en sats i regelen. Sykepengeregelen for 1993 ser slik ut:

Sykepengeregel 1993

Grunnbeløp	37033 kr
Maksimalt sykepengegrunnlag i G	6,0
Minimalt sykepengegrunnlag i G	0,5
Arbeidsgiverperioden i antall arbeidsdager	10
Dekningsgrad, lønnstakere i arbeidsgiverperioden	100 prosent
Dekningsgrad, lønnstakere (i folketrygdperioden)	100 prosent
Dekningsgrad, trygdede (i inaktive perioder)	65 prosent
Dekningsgrad, primærnæringsdrivende (med tilleggsforsikring)	100 prosent
Dekningsgrad, annen næringsdrivende (med tilleggsforsikring)	65 prosent
Dekningsgrad, næringsdrivende med tilleggsforsikring	100 prosent
Feriepengesats, arbeidstakere under 59 år	10,2 prosent

5.2 Framføring av data

Som nevnt er det nødvendig å framføre dataene fra innsamlingsår til beregningsår. Det som bestemmer utgifter til sykepenger er totalt antall sykedager for den norske befolkning, inntektsnivået for de syke samt hvor stor andel av disse som henholdsvis er lønnstakere og selvstendig næringsdrivende. Alle disse tre faktorene kan ha endret seg fra innsamlingsår til beregningsår. De siste par årene har f.eks. NHO og LO hatt en kampanje for å redusere sykefraværet, noe som har gitt reduksjon i antall sykedager. Dette er imidlertid et lite problem i forhold til vanskelighetene med å takle økningen i fødselspengedagene beskrevet i kapittel 4, idet det er rimelig å anta at denne reduksjonen i sykepengedagene har gitt en tilsvarende økning i oppmøte på jobb, ikke i arbeidsledighet eller bruk av andre trygder.

I LOTTE framføres inntektsgrunnlaget og antall sykepengedager etter sosioøkonomisk gruppe. Sykepengegrunnlaget utvikler seg dermed på linje med lønns- eller næringsinntekt. Framføring av antall dager bygger på tall fra Rikstryg-

deverket. I LOTTE vil inntektsbortfallet som følger av en framført reduksjon i antall sykedager, definisjonsmessig føre til en motsvarende økning i arbeidsinntekt slik at individenes samlede inntekt er uendret. Vice versa vil en økning i antall sykepengedager gi en tilsvarende redusert arbeidsinntekt. Dette er en konsekvens av at trygdeberegningene må være konsistente med selvangivelsesskjemaet. I begge tilfeller vil imidlertid folketrygdens og arbeidsgivernes utbetalinger til sykepenger endres, og dermed endres også sykepengenes andel av mottakerenes inntekt.

5.3 Sykepengerutinen

Programmeringen av sykepenge-rutinen må nødvendigvis innebære visse forenklinger av regelverket, idet det ikke lar seg gjøre å identifisere alle "særgrupper", samt at disse ofte utgjør et lite antall personer. Rutinen beregner først sykepenger fra folketrygden for personer som er trygdemottakere. Deretter beregnes sykepenger for selvstendig næringsdrivende som deles i tre grupper:

- i) selvstendig næringsdrivende i primærnæringsdriving med særordninger
- ii) selvstendig næringsdrivende med egen tilleggforsikring
- iii) selvstendig næringsdrivende uten forsikring

Med forsikring menes 100 prosent dekning. Forsikring som dekker karensdagene tas det ikke eksplisitt hensyn til idet disse dagene inngår i variabelen for antall sykedager, slik at det automatisk beregnes sykepenger for disse dagene. Trygdemottakere og de ulike gruppene selvstendig næringsdrivende, identifiseres ved hjelp av kontonummer for første syketilfelle.

Personer som ikke er trygdemottakere eller selvstendig næringsdrivende får beregnet sykepenger som lønnstakere og kan motta sykepenger både fra folketrygden og arbeidsgiver. Arbeidsgiverdelen beregnes som dagsatsen multiplisert med antall dager arbeidsgiver er pliktig å dekke.

Sykepengerutinen er programmert i SAS, og brukere med noe programmeringserfaring kan selv endre rutinen.

Variable som inngår i rutinen:

g	folketrygdens grunnbeløp
lsykdek	sykepengedekning for lønnstakere (i prosent av grunnlaget)
antsyk	antall sykefraværstilfeller
asykdek	sykepengedekning i arbeidsgiverperioden
dalder	alder i grunnlagsår
feriarb	feriepenger fra arbeidsgiver (beregnet variabel)
ferifolk	feriepenger fra folketrygden (beregnet variabel)
gradsyk	sykepengegrad (uførhetsgrad)
grarbdag	antall sykedager dekket av arbeidsgiver i grunnlagsåret
tsykdek	sykepengedekning for trygdede
nnsykdek	sykepengedekning for selvstendig næringsdrivende i primærnæringsdriving
nasykdek	sykepengedekning for andre selvstendig næringsdrivende
nfsykdek	sykepengedekning for andre selvstendig næringsdrivende med frivillig tilleggstrygd
arbdag	antall dager i arbeidsgiverperioden
maxsyk	inntektsgrense oppad for krav på sykepenger
minsyk	inntektsgrense nedad for krav på sykepenger
sgrunn	sykepengegrunnlag
sykestat	sykestatus (beregnet variabel)
	1 = selvstendig næringsdrivende
	2 = lønnstaker
	3 = trygdet
sykarb	sykepenger fra arbeidsgiver (beregnet variabel)
sykdag	antall erstattede sykepengedager
sykdag_0	antall erstattede sykedager forrige år
sykfolk	sykepenger fra folketrygden (beregnet variabel)
syknr	kontonummer, første sykepengetilfelle
	268 = sykepenger for oppdragstakere
	272 = sykepenger for foreldre med alvorlig syke barn
	274 = sykepenger for bønder mv. , 100 prosent fra 1. dag
	275 = " " " " , 100 prosent fra 15. dag
	276 = sykepenger for sjømenn
	280 = sykepenger til arbeidstaker, arbeidsgiver betaler ut, trygden refunderer
	281 = " " " " , trygden betaler ut direkte
	282 = sykepenger til selvstendige, obligatorisk trygd
	285 = sykepenger under kurs og opplæring
	286 = sykepenger til selvstendige, 65 prosent fra 1. dag
	287 = " " " " , 100 prosent fra 1. dag
	288 = " " " " , 100 prosent fra 15. dag
	292 = sykepenger ved barns sykdom
	298 = sykepenger i inaktive perioder
	296 = sykepenger for fiskere og fangstmenn 1. - 14. dag
	299 = " " " " f.o.m. 15. dag
ungferie	feriepengesats for arbeidstakere under 59 år
gmiferie	feriepengesats for arbeidstakere over 58 år

SAS-koden til rutinen som beregner sykepenger:

Beregnet variabel	SAS-rutine	Forklaring
	<pre>if sgrunn>0; ferifolk=0; feriarb=0; sykarb=0; sykfolk=0; sykestat=0; if gradsyk=0 then gradsyk=100;</pre>	<p>Sykepenger beregnes for personer med positivt sykepengegrunnlag.</p> <p>Nullstiller variable som skal beregnes.</p> <p>Kompenserer for feil i sykepengeregisteret der det viste seg at enkelt mottakere hadde 0 i sykegrad. Settes lik 100 som er desidert hyppigste sykegrad.</p>
Sykepengegrunnlaget	<pre>if sgrunnl>minsyk then grunnlag=min(sgrunnl, maxsyk); else grunnlag=0; sykesats=grunnlag/260;</pre>	<p>Sykepengegrunnlaget tilpasses regelverkets grenser.</p> <p>Dagsatsen beregnes ut fra at året inneholder 260 "lønningsdager".</p>
Sykepenge-dager	<pre>if syknr=286 or syknr=287 or syknr=296 then sykdag=min(sykdag, 260); else sykdag=min(sykdag, 250); feriedag=min(sykdag, 50);</pre>	<p>Sykedagene tilpasses regelverkets grenser. Folketrygden yter 250 dager, men selvstendige med tilleggsforsikring fra første dag har krav på 260 dager. Feriepenger fra folketrygden gis for maksimalt 50 dager.</p>
Trygdede	<pre>if syknr=298 then do; sykestat=3; sykfolk=tsykdek*sykesats*sykdag*gradsyk*0.01; end;</pre>	<p>Sykepenger fra folketrygden beregnes som produktet av sykepengedekning, dagsatsen, antall dager og sykegrad.</p>
Selvstendige	<pre>else if syknr=274 or syknr=275 or syknr=282 or syknr=286 or syknr=287 or syknr=288 or syknr=296 or syknr=299 then do; sykestat=1; if syknr=274 or 275 or syknr=296 or syknr=299 then sykfolk=nnsykdek*sykesats*sykdag*gradsyk*0.01; else if syknr=287 or syknr=288 then sykfolk=nfsykdek*sykesats*sykdag*gradsyk*0.01; else sykfolk=nasykdek*sykesats*sykdag*gradsyk *0.01; end;</pre>	<p>Selvstendige identifiseres via kontonummer i sykepengeregisteret.</p> <p>Sykepenger fra folketrygden til:</p> <ol style="list-style-type: none"> i) Selvt. i primærnærings (jordbr. og fiske) ii) Selvt. med frivillig forsikring. iii) Andre selvstendige
Lønnstakere	<pre>else do; sykestat=2; sykdag=sykdag-(arbdag-grarbdag)*antsyk; if sykdag<0 then nyarbdag=arbdag+round((sykdag/antsyk), 1); else nyarbdag=arbdag; sykdag=max(0, sykdag) sykfolk=lsykdek*sykesats*sykdag*gradsyk*0.01; sykarb=asykdek*sykesats*nyarbdag*antsyk* gradsyk*0.01; if dalder 59 then do; if sykdag0 then ferifolk=ungferie*0.01* feriedag*sykfolk/sykdag; feriarb=ungferie*0.01*sykarb; end; else do; if sykdag0 then ferifolk=gmlferie*0.01* feriedag*sykfolk/sykdag; feriarb=gmlferie*sykarb; end; end; run;</pre>	<p>Alle som ikke er selvstendige eller trygdede behandles som lønnstakere. Ved evt. utvidelse av arbeidsgiverperioden må folketrygdperioden justeres. Dersom folketrygdperioden blir negativ må arbeidsgiverperioden justeres tilsvarende.</p> <p>Sykepenger fra folketrygden.</p> <p>Sykepenger fra arbeidsgiver beregnes som produktet av dagsatsen, lengden på arbeidsgiverperioden og dekningsgrad i denne perioden for hvert registrerte sykefravær.</p> <p>Ved beregning av feriepenger fra folketrygden må begrensningen i antall dager tas hensyn til, mens det ikke er lagt inn en slik begrensning på feriepenger fra arbeidsgiver.</p>

6. Beregning av fødsels- og sykepenger

En kjøring tar utgangspunkt i to datasett - ett med trygdevariable (bearbeidet syke- og fødselspengeregister som er framført i LOTTEs trygdeframføringsmodul) og ett med selvangivelsesdata (LOTTE-grunnlaget) framført til beregningsåret. Framføring av trygde- og inntektsvariable gjøres i separate framføringsmoduler.

Når man har valgt "beregning av trygder" i LOTTE-menyen, får man spørsmål om navnet på disse to datasettene, navnet på syke- og fødselspengeregelen, samt navnet på beregningsrutinen som skal brukes i beregningen. Dernest må brukeren velge om det skal beregnes skatt av ytelsene (A til C i diagrammet), eller om det bare skal beregnes brutto ytelser (A til B). Videre krysses det av for ønskede standardtabeller, henholdsvis syke- eller fødselspenger.

Dersom man ikke krysser av for "klargjøring til skatteberegning" vil modellen bli kjørt til punkt B. Resultatet av en slik kjøring er et datasett med de simulerte syke- og fødselspengebeløpene før skatt med tilhørende standardtabeller. Standardtabellen for fødselspenger viser antall mottakere av fødselspenger og engangsstøtte, samt utbetalte beløp til henholdsvis fødselspenger, engangsstøtte og feriepenger. Sykepengetabellen viser antall mottakere samt beløp for sykepenger og feriepenger fra henholdsvis arbeidsgiver og folkestrygden, klassifisert etter status (lønnstaker, selvstendig næringsdrivende og trygdet).

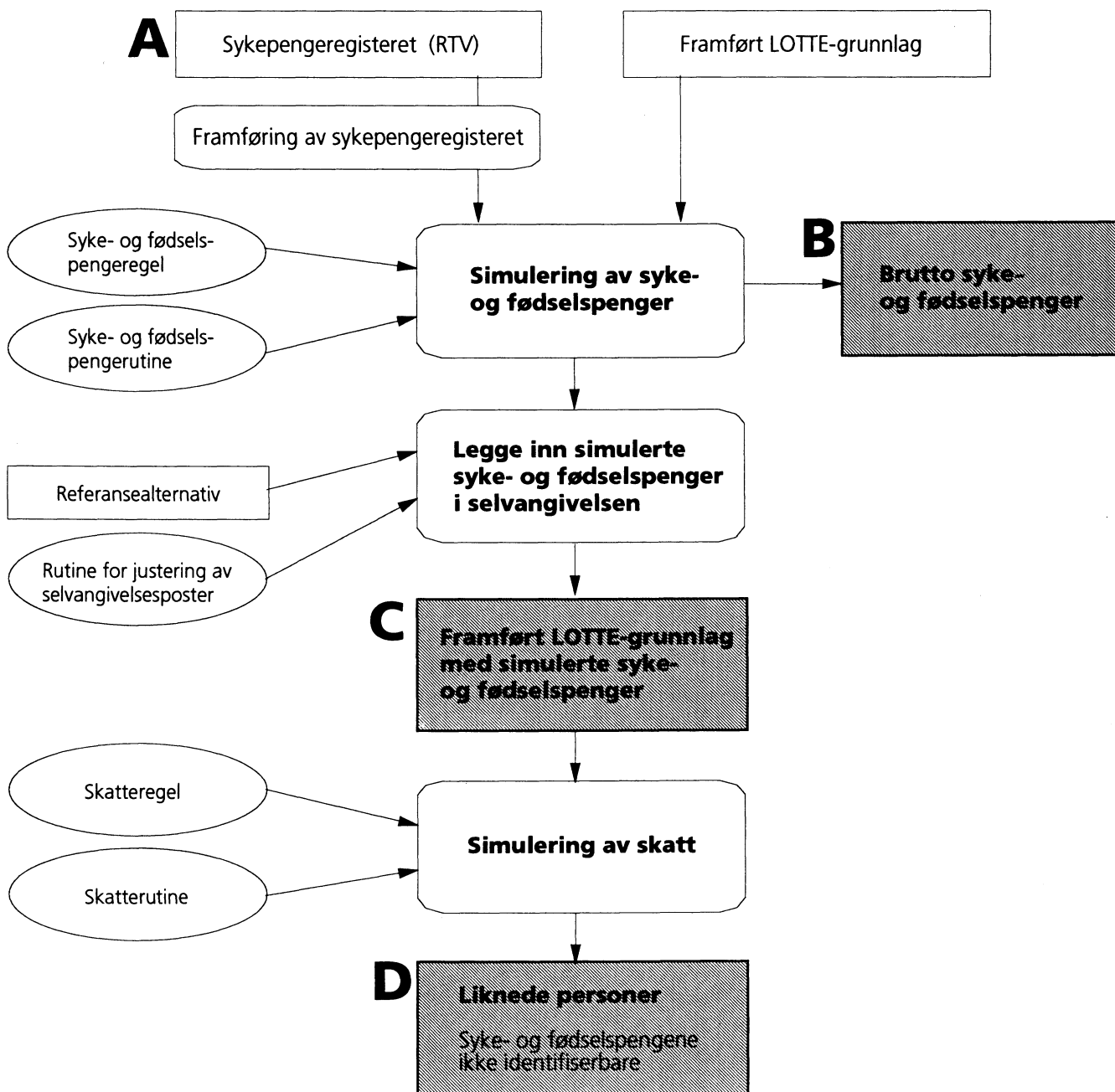
For å beregne skatt på ytelsene må disse gjøres konsistente med opplysningene på selvangivelsen. Dette gjøres for at skattemodulen skal være uavhengig av trygdemodulen, noe som forutsetter at variable som går inn i skatteberegningene må ha samme navn enten man skal beregne trygd eller bare skatt. Idet skattyteren har ført opp mottatte ytelser fra folkestrygden på selvangivelsen må de simulerte beløpene erstatte sykepenger og fødselspenger på selvangivelsen. Dersom syke- og fødselspenger var egne poster på selvangivelsen kunne dette gjøres ved at eksisterende beløp erstattes med det simulerte beløp. Syke- og fødselspenger inngår imidlertid som ordinær lønn på selvangivelsen for lønnstakere, og i et felt for overføringer på selvangivelsen for næringsdrivende. For å identifisere hvor stor andel av disse feltene som utgjøres av syke- og fødselspenger må et referansealter-

nativ, S_0 , trekkes fra eksisterende beløp på disse postene. Referansealternativet vil i praksis være beregning etter reglene for beregningsåret, på et datagrunnlag som er framført til beregningsåret. Brukeren må selv oppgi navn på referansealternativ. Ved å trekke S_0 fra beløpet på feltene, vil resterende beløp være lønn for lønnstakere og andre overføringer for selvstendige. Deretter kan det simulerte stønadsbeløpet, S_1 , legges til før beskatning. En simulering av regelverket i beregningsåret vil dermed ikke gi endringer i ytelsene og heller ikke i skatteprovenyet. Det er bare simuleringer som fører til en endring i beregnet stønad i forhold til referansealternativet som vil gi endring i skatt, og i praksis er det bare endringen ($S_1 - S_0$) vi trekker med oss inn i justeringen av selvangivelsen. Rutinen som sørger for å justere variablene i det ordinære LOTTE-grunnlaget vil være forskjellig for ulike grunnlagsår. Brukeren må derfor oppgi navn på ønsket rutine.

I praksis vil referansebeløpet S_0 av og til overstige beløpet det skal erstatte på selvangivelsen. Dette kan skyldes svakheter i simuleringsrutinen eller feil føring av selvangivelsene. Feil i beregningene kan forekomme f.eks. ved at LOTTE antar at en person enten er lønnstaker eller selvstendig, mens personen faktisk kan ha mottatt sykepenger for begge disse statusene. For selvstendig næringsdrivende vil det overskytende sykepengebeløp derfor fordeles på andre poster som lønn (dersom vedkommende har lønn) eller som næringsinntekt. Dette gjøres for å unngå negative beløp på selvangivelsen. Enkelte personer viser seg å ha mindre arbeidsinntekt på selvangivelsen enn LOTTE tildele dem i syke- og fødselspenger. Dette kan skyldes feil føring av selvangivelsen, feil i sykepengeregisteret, endring i regelverket mellom grunnlagsår og beregningsår eller framføringen av lønn og sykepengedager.

Skatlegging av ytelsene forutsetter altså at brukeren krysser av for klargjøring til skatteberegning, og angir navn for referansealternativ og justeringsrutine. I punkt C har vi dermed et datasett der differansen mellom referansebeløpet og simuleringsbeløpet ($S_1 - S_0$) er lagt til LOTTEs framførte grunnlag. For å beregne skatt må brukeren velge "kjøring av skatteberegning" i LOTTE-menyen. Ved å angi navn på C-datasettet samt navn på skatteregel og skatterutine, legges resultatet ut på datasettet D som inneholder

Beregningsprosedyre som leder fram til de beregnede og skattlagte ytelsene.

opplysninger om f.eks. bruttoinntekt og disponibel inntekt, men ikke egne variable for syke- og fødselspenger.

Avhengig av hvilke resultater man ønsker og hvilket datasett man har laget på forhånd kan altså modellen kjøres fra A til B, fra A til C, fra A til D eller fra C til D.

For å beregne provenyvirksomheter av endringsforslag, må LOTTE som vanlig kjøres to ganger slik at en får ut tabeller for totale utgifter til fødsels- eller sykepenger og totale skatteinntekter før og etter innføring av nye regler. Skatteproveny før regelendring hentes fra en ordinær LOTTE-kjøring, idet postene på selvangivelsen vil være uberørte av trygdeberegningene i referansealternativet. Brutto utgifts-

endring med fradrag eller tillegg for endring i skatteproveny representerer den faktiske utgiftsendringen. Når det gjelder fordelingsvirkninger er det selvfølgelig mulig å analysere inntektsfordelingen før og etter regelendringen. For å tallfeste overføringens størrelse etter skatt og dermed ytelsenes bidrag til fordelingen av inntekt, kreves imidlertid en noe annen framgangsmåte. For eksempel kan sykepenger etter skatt identifiseres som differansen mellom inntekt med sykepenger $(I - S_0 + S_1)$ etter skatt og inntekt uten sykepenger $(I - S_0)$ etter skatt. Inntekt uten sykepenger finner vi ved å simulere sykepenger der regelverdiene settes lik 0. Ved å la sykepenger etter skatt være en komponent av disponibel inntekt, analyseres syke- og fødselspengenes samvariasjon med total disponibel inntekt.

7. Vurdering av beregningskvaliteten

7.1 Sammenlikning av beregningene med RTV's statistikk for grunnlagsåret

Tabell 7.1 viser at de beregnede utgifter til sykepengene ligger 6 prosent lavere enn totaltall fra RTV. Ved å sammenlikne med utbetalte sykepengebeløp til personene i utvalget (tabell 3.1), ser vi at dette ikke skyldes utvalgsskjevhet, men at de utbetalte beløpene i registeret (og dermed i RTV's statistikk) ikke stemmer overens med opplysninger om sykepengegrunnlag, antall dager etc. Personer som gis store avvik mellom beregnet og registrert beløp viser seg å være tildelt inkonsistente opplysninger i sykepengeregisteret. Et

Tabell 7.1 Folketrygdens utgifter til sykepenger (ekskl. feriepenger) i millioner kroner

1991	LOTTE	RTV	Differanse i prosent
Sykepenger for lønnstakere	8 455	8 862	-4,6
Sykepenger for trygdede	59	169	-65,1
Sykepenger for selvstendig næringsdrivende	928	1 013	-8,4
Sykepenger totalt	9 441	10 044	-6,0

Tabell 7.2 Folketrygdens utgifter til sykepenger til selvstendig næringsdrivende i millioner kroner

1991	LOTTE	RTV	Differanse i prosent
Sykepenger fra 1. dag	300	361	-16,9
Sykepenger fra 15. dag	628	631	-0,5
100 prosent sykepengedekning	779	818	-4,8
65 prosent sykepengedekning	149	174	-14,4

Tabell 7.3 Folketrygdens utgifter til fødselspenger (ekskl. feriepenger) i millioner kroner

1991	LOTTE	RTV	Differanse i prosent
Fødselspenger for yrkesaktive	2 779	2 899	-4,1
Engangsstøtte	213	179	19,0
Fødselspenger totalt	2992	3078	-2,8

eksempel: "Ola" er 26 år gammel, og hadde 2 sykeperioder i 1991, på tilsammen 160 dager. Sykepengegrunnlaget hans var på 85 826 kroner. Han var gjennomsnittlig 50 prosent ufør i de to periodene, og er registrert med kontonummer 281 (som indikerer sykepenger til arbeidstaker). I LOTTE tildeles Ola 50 prosent av (85826/260) kroner per dag i 160 dager, dvs. 26 408 kroner i sykepenger. I RTV's register er imidlertid Ola oppført med 105 690 kroner i sykepenger, noe som betyr at opplysningene i registeret ikke er konsistente. Det skal ikke være mulig å motta sykepenger som overstiger grunnlaget. LOTTE's beregnede tall kan selvfølgelig være noe for lavt idet Ola f.eks. kan ha hatt et kort fravær med 25 prosent uføregrad, og et langt fravær med 75 prosent uføregrad.

For lønnstakere er avviket på 4,6 prosent, mens det for selvstendig næringsdrivende er på 8,4 prosent. Beregningene for trygdede er åpenbart helt upålitelige. Dette er et resultat av at det er for få observasjoner i LOTTE i denne kategorien, og LOTTE egner seg derfor ikke til å simulere regelendringer for trygdede før utvalgsstørrelsen økes.

Tabell 7.2 viser at det er tilfredsstillende overensstemmelse mellom LOTTE og RTV når det gjelder fordeling av sykepenger på ulike kategorier selvstendig næringsdrivende, når man tar i betraktning at dette er relativt små grupper. Avviket er større jo mindre gruppen er.

Av tabell 7.3 framgår det at simulerte utgiftene til fødselspenger for yrkesaktive er noe for lavt, mens beløpet for engangsstøtte ligger altfor høyt. Samlet er avviket imidlertid kun 2,8 prosent. Feriepenger til fødselspengemottakere er ikke budsjettmessig skilt fra feriepenger til sykepengemottakere i tallene fra RTV og er derfor ikke oppgitt i tabellen.

Fordi LOTTE inneholder et representativt utvalg av hele befolkningen, er det også statsansatte med nyfødte barn i utvalget. Disse blir identifisert som mødre til 0-åringer i datagrunnlaget, og blir i fødselspengerutinen tildelt engangsstøtte for hjemmeværende. Dette skyldes at disse ikke er registrert med fødselspengegrunnlag i fødselspengeregisteret til RTV. Disse lar seg heller ikke identifisere og adskille fra de som mottar engangsstøtte fra RTV. Et resultat av dette er at anslaget på engangsstøtte i modellen er for

Tabell 7.4 Feriepenger til syke- og fødselspengemottakere i 1991. Millioner kroner

LOTTE	RTV	Differanse i prosent
615	674	-8,8

høyt. En antar at det er omlag 4 000 statsansatte mødre hvert år. Tallene for engangsstøtte er derfor korrigert i henhold til dette tallet. En ser av tabell 7.3 at anslaget på utbetalinger til engangsstøtte likevel er for høyt i forhold til tallene fra RTV. Dette kan skyldes skjevheter i materialet på grunn av lite utvalg.

Feriepengene (tabell 7.4) er proporsjonale med beregnede sykepenger og fødselspenger, og ligger under tall fra RTV som en følge av at både beregnede sykepenger og beregnede fødselspenger er for lave.

7.2 Sammenligning av beregninger på framførte grunnlag

Framføringen i LOTTE er, som før omtalt, av statisk karakter, dvs. at strukturen fra grunnlagsåret beholdes når dataene framføres. For syke- og fødselspenger har vi i tabellene under valgt å framføre grunnlaget på linje med annen framføring av inntekt i LOTTE, ved å multiplisere grunnlagsårets syke- og fødselspengegrunnlag med en fast vekstfaktor. Vekstfaktoren kan variere mellom personer med ulike kjennetegn, f.eks. selvstendige og lønnstakere. Sykepengedager er framført ved å multiplisere grunnlagsårets dager med en gjennomsnittlig vekstfaktor. For framtiden bør det skilles mellom selvstendige og andre ved framføring av sykepengedagene. Utvidelse i fødselspengedagene mellom grunnlagsåret og beregningsåret tas vare på i fødselspengerutinen, idet denne utvidelsen er lovbestemt. Dette er omtalt i kapittel 4.

Tabell 7.5 viser at avviket mellom beregnede sykepenger og faktiske utbetalinger er redusert fra 6,0 til 2,8 prosent når dataene framføres. Enhver framføring med den relativt enkle metoden som brukes i LOTTE forventes å gi økning i avviket, men det viser seg at metoden i dette tilfelle trekker i riktig retning. For selvstendig næringsdrivende har imidlertid avviket økt noe. Det er en følge av at vi har brukt felles vekstfaktor for sykepengedager for lønnstakere og selvstendige. Selvstendige hadde en mindre reduksjon i sykefraværet enn lønnstakere (4,1 mot 6,7 prosent), men utgjør en så liten del av den totale massen at dette slår lite ut på gjennomsnittstallene.

I tabell 7.6 er simuleringsresultatene for fødselspenger for 1992 vurdert mot tall fra RTV for dette året. Det samlede simulerte beløpet er nå noe høyere enn tallene fra RTV, men avviket er bemerkelsesverdig lite. Fortsatt er beløpet for engangsstøtte for høyt.

I tabell 7.7 presenteres tall både med og uten framføring av antall sykepengedager. Beregningsåret ligger 2 år etter

Tabell 7.5 Folketrygdens utgifter til sykepenger i 1992 i millioner kroner. Sykepengegrunnlag framført med 4,5 prosent. Antall sykepengedager er framført med -6,4 prosent

1992	LOTTE	RTV	Differanse i prosent
Sykepenger for lønnstakere	8 242	8 348	-1,3
Sykepenger for trygdede	57	120	-52,5
Sykepenger for selvstendig næringsdrivende	893	991	-11,0
Sykepenger totalt	9 192	9 459	-2,8

Tabell 7.6 Folketrygdens utgifter til fødselspenger i millioner kroner for 1992

1992	LOTTE	RTV	Differanse i prosent
Fødselspenger for yrkesaktive	3 269	3 304	-1,1
Engangsstøtte	271	231	17,3
Fødselspenger totalt	3540	3535	0,1

Tabell 7.7 Folketrygdens utgifter til sykepenger i 1993 i millioner kroner. Sykepengegrunnlaget er framført med 2,7 prosent og antall sykedager med -5,8 prosent fra 1992 til 1993

1993	LOTTE		RTV	Differanse i prosent	
	Ikke framførte dager	Framførte dager		Ikke framførte dager	Framførte dager
Sykepenger for lønnstakere, trygdede, mv.	9 080	8 044	8 000	13,5	0,5
Sykepenger for selvstendig næringsdrivende	944	851	910	3,7	-6,5
Sykepenger totalt	10 024	8 896	8 910	12,5	-0,2

grunnlagsåret, og tallene viser at reduksjonen i sykefraværet denne perioden slår ut i store differanser mellom faktiske og beregnede beløp. Reduksjonen i avviket for lønnstakere skyldes først og fremst ny gruppering av tabellen, men vi ser at totaltallene treffer bedre i 1993 enn i 1992. Også for selvstendig næringsdrivende er avviket redusert, men minst når sykepengedager ikke framføres. Dette henger sammen med at vi har brukt felles framføringsfaktor for lønnstakere og selvstendige, mens det viser seg at reduksjonen i antall dager har vært minst for selvstendige.

Framføring av sykepenger har gitt reduksjon i antall dager, men sammen med økningen i sykepengegrunnlaget har dette gitt en mindre reduksjon i beregnede utbetalinger til lønnstakere enn hva som faktisk har vært tilfelle. Dette kan skyldes at lønnsøkningen blant de som var sykepengemottakere i 1993 har vært lavere enn gjennomsnittlig lønns-

Tabell 7.8 Folketrygdens utgifter til fødselspenger i millioner kroner for 1993. Grunnlag framført som for sykepenger

1993	LOTTE	RTV	Differanse i prosent
Fødselspenger for yrkesaktive	3 670	3 754	-2,2
Feriepenger	132	117	12,8
Engangsstøtte	335	278	20,5
Fødselspenger totalt	4 134	4 149	-0,4

vekst eller at reduksjonen i sykepengedager har vært sterkere for personer med høy lønn. I LOTTE framføres som kjent både grunnlag og antall dager med en faktor uavhengig av inntektsnivå.

Tabell 7.8 viser at avviket mellom LOTTEs beregninger for 1993 og tall fra RTV er svært lite når det gjelder totaltall for fødselspenger, men at modellen fortsatt gir for mye i engangsstøtte. For 1993 er det i tallene fra RTV også oppgitt separate feriepenger for fødselspenger. En ser at feriepengeregningene i LOTTE ligger noe over det som er utbetalt av Rikstrygdeverket når det gjelder fødselspenger.

7.3 Skattlegging av ytelsene

Når de beregnede ytelsene skal skattlegges må de gjøres konsistente med opplysningene på selvangivelsen. Dette ble omtalt i kapittel 6, der det også ble pekt på at det var en viss inkonsistens mellom beregnede sykepenger og opplysningene på selvangivelsen. Avviket har imidlertid vist seg å være lite.

Simulering på data framført til 1993 ga en differanse på 0,5 prosent (65 mill. kroner) mellom sykepengene som kom inn på selvangivelsen og sykepenger som ble beregnet i sykepengerutinen. De fleste personene med avvik hadde trygdeytelser, og har muligens ført opp sykepenger under posten for folketrygdytelser på selvangivelsen.

Da vi altså lar selvangivelsen være fasit, vil provenytallene for skatt, når vi endrer trygdeytelsene, være beregnet på grunnlag av et noe annet sykepengebeløp enn det som ble beregnet i sykepengerutinen. I eksempelet 1993 vil f.eks. skatten beregnes av et sykepengebeløp som er 65 mill. kr. lavere enn beregnede sykepenger for 1993.

8. Eksempler på bruk av modellen

8.1 Sykepengeordningen

Modellen kan brukes til analyse av endringsforslag. Dette innebærer at brukeren endrer regelene og/eller beregningsrutinene. Analyser som kun krever endring i regelen er enkle å utføre idet brukeren da veiledes av menysystemet i LOTTE. Mer kompliserte endringsforslag krever ofte endring av rutinen, noe som forutsetter programmering i SAS. Under utviklingen av modellen er det lagt vekt på at endringsforslag som man regner med vil opptre hyppig, i størst mulig grad kan analyseres gjennom å endre i regelmodulen. Det er imidlertid umulig å forutse ethvert endringsforslag som vil bli fremmet, og det er heller ikke hensiktsmessig å ha så mange regelvariable at modellen mister fleksibilitet. Mange endringsforslag vil uansett kreve endring av simuleringsrutinen og det er nødvendig at LOTTE-brukere behersker noe SAS-programmering. Eksempelene under er hentet fra Overføringsutvalgets rapport (NOU 1993:11), og illustrerer endring av både regel og beregningsrutine.

EKSEMPEL 1: Budsjettvirkninger av å utvide arbeidsgiverperioden for sykefravær fra to til fire uker

Dette er et eksempel som egner seg godt til analyse i LOTTE fordi det verken påvirker utbetalinger til kortidsfravær eller statsansatte. Beregningene gjøres for 1993 for å kunne sammenligne med tall fra Rikstrygdeverket. Grunnbeløpet er 37 033 kr i gjennomsnitt for året. Sykepengegrunnlaget er framført med samme faktor som lønn og næringsinntekt med vekstfaktoren 4,5 prosent fra 1991 til 1992 og 2,7 prosent fra 1992 til 1993. Antall sykepenge-dager er framført med -6,4 prosent fra 1991 til 1992, og -5,8 prosent fra 1992 til 1993.

Dersom dekningsgraden for sykepengene fortsatt er uavhengig av om det er arbeidsgiver eller folketrygden som betaler ut, vil beløpet som er mottatt være uendret for hvert individ. Skatten vil derfor ikke påvirkes, og modellen behøver bare kjøres til punkt B. Først kjøres modellen fra A til B med bruk av vanlig 1993-regel og 1993-rutine.

Endringen i sykepengeordningen skal bare påvirke lønns-takere, dvs. at karensdager for næringsdrivende ikke skal økes tilsvarende økningen i arbeidsgiverperioden.

I regelmodulen økes antall dager med utbetaling fra arbeidsgiver fra 10 til 20. For at ikke alle personer skal få 10 syke-dager ekstra, må antall dager med utbetaling fra folketrygden reduseres med 10 dager for hvert sykefravær personen har hatt. Det må også justeres for personer som har hatt færre enn 20 sykedager pr tilfelle. Dette tas det automatisk hensyn til i simuleringsrutinen.

Estimatene vil bli forventningsskjevne ved at de overvurderer folketrygdens innsparinger på bekostning av arbeidsgiverne. Dette skjer når en person har flere enn ett sykefravær der minst ett sykefravær er kortere enn 20 dager og minst ett sykefravær er lengre enn 20 dager. Dette kan ikke ansees som noe stort problem idet 80 prosent av mottakerene kun har ett fravær eller mindre enn 10 sykepenge-dager, og derfor umulig kan komme i denne kategorien. I modellen antas det at alle sykefravær for samme person er like lange, da det beregnes en gjennomsnittlig lengde på fraværet. Dette fører til at sykedager som skulle belastes folketrygden i stedet kommer inn under den nye arbeidsgiverperioden. Denne uheldige effekten vil forsvinne når grunnlaget for 1992 hentes inn (våren 1994) idet man da får med opplysninger om varigheten av hvert tilfelle.

Sykepengemottakerne er uberørte av regelendringen, men fordelingen av utgifter mellom folketrygd og arbeidsgiver endres. Tabell 8.1 viser endringer i utgifter til lønns-takere, eksklusive feriepenger. Beløpene er sammenlignet med tall fra RTV som er beregnet spesielt for dette formål.

Tabell 8.1 Endring i folketrygdens utgifter til sykepenger når arbeidsgiverperioden utvides fra 10 til 20 virkedager. Millioner kroner

Endring i millioner kroner		Prosentvis endring i utgifter til arbeidstakere.	
LOTTE	RTV ¹⁾	LOTTE	RTV ¹⁾
-1 913	-1 200	- 24	- 16

1) Overslagsberegninger fra RTV, forutsatt at utbetalte sykepenger til arbeidstakere i 1993 var 7,5 mrd. kr.

Utgiftsøkningen for arbeidsgiverne tilsvarer reduksjonen for folketrygden. Selv om arbeidsgiverperioden dobles, dobles ikke utgiftene (de ble for 1993 beregnet til 2 222 mill. kr). Ved å ta med feriepenger i beregningen vil økningen for arbeidsgiverne bli noe større enn besparelsen for folketrygden.

Sammenliknet med RTV's tall gir LOTTE større endringer. RTV's overslag er basert på at de to første ukene i folketrygdperioden står for 16 prosent av sykedagene, og man regner dermed med at de også står for 16 prosent av utgiftene. Beregninger ved LOTTE viser hele 24 prosent reduksjon i folketrygdens utgifter til sykepenge. Som nevnt ovenfor vil LOTTE overvurdere overveltningen på arbeidsgiverne for personer med flere, deriblant korte, sykefravær. Det skulle imidlertid ikke slå ut i en så stor forskjell. Den kan komme av at personer med høyt sykepengegrunnlag har flere, kortere fravær enn personer med lavt grunnlag, slik at 16 prosent fraværnedgang gir 24 prosent utgiftsreduksjon.

EKSEMPEL 2: Busjettvirkning av redusert stønadstid fra 50 til 40 uker

I dette eksempelet vises effekten av en endring som påvirker folketrygdens utgifter til personer med svært lange sykefravær. Videre vil skatteinntektene og inntektsfordelingen endres. For å beregne endringer i skatteproveny og fordelings effekter etter skatt må modellen kjøres fra A til D. Datasettet som lages i punkt C beholdes for å se på bruttoeffekt for folketrygden. Simulering med gjeldende regelverk gjøres tilsvarende eksempel 1, men denne med klargjøring for skatteberegning. Dette forutsetter at man har laget et referansealternativ der sykepenge er beregnet etter beregningsårets regelverk (på et datasett framført til beregningsåret).

For å simulere endringsforslaget endres maksimalt antall dager dekket av folketrygden. Dette må programmeres i simuleringsrutinen, og dagene reduseres til maksimalt 210 og 200 for personer henholdsvis med og uten folketrygddekning de første to ukene. Beregningsrutinen tar i utgangspunktet bare hensyn til antall sykedager i beregningsåret. Personer med mindre enn 210 (200) sykedager dette året kan imidlertid komme inn under skjerpelsen av regelverket dersom de har hatt mye sykefravær året før, og dersom sykeperiodene ligger nær hverandre i tid (folketrygdloven sier at en person må ha 26 uker i arbeid før man har krav på ytterligere 50 uker sykepenge). I LOTTE har en ikke informasjon om lengden på oppholdet mellom to sykefravær, men har opplysninger om antall sykedager forrige år. I den nye beregningsrutinen legger vi restriksjoner på samlet antall dager for begge årene, og forutsetter dermed at det går mindre enn 26 uker mellom fraværene. Vi vil dermed kunne overvurdere innsparingseffekten.

SAS-rutinen endres slik:

```
sykdagsum=sykdag_0+sykdag;
if syknr=286 or syknr=287 or syknr=296 then do;
  endring=max(0, sykdagsum-210)
end;
else do;
  endring=max(0,sykdagsum-200);
end;
sykdag=max(0, sykdag-endring);
```

Tabell 8.2 viser effekter i millioner kroner på folketrygdens utgifter, eksklusive feriepenger, og skatteinntektene av å redusere maksimal stønadstid til 40 uker.

Tabell 8.2 Brutto og netto innsparingseffekt av å redusere maksimal sykeperiode fra 50 til 40 uker. Millioner kroner

Endring, trygd		Endring, skatt	Netto utgiftsendring
LOTTE	RTV ¹⁾		
- 731	- 750	257	-509

1) Overslagsberegning fra RTV.

Sammenligning med tall fra RTV viser liten differanse, men det er noe overraskende at simuleringene ved LOTTE gir et lavere anslag enn RTV's estimater. Som nevnt over vil antakelsen om at det ikke har gått 26 uker mellom noen av fraværene i 1990 og 1991 kunne overvurdere innsparingen. RTV antar (som i forrige eksempel) at 10 prosent av dagene representerer 10 prosent av utgiftene. Beregningene styrker tolkningen av forrige eksempel, nemlig at personer med lave inntekter har de lengste sykefraværene. Ved bruk av LOTTE fremkommer også skatteeffekten av innsparingen, som viser at 30 prosent av innsparingene forsvinner i reduserte skatteinntekter. Dette forutsetter imidlertid at personene som mister sykedager ikke får seg lønnet arbeid (eller annen trygd) i disse dagene, og vil derfor være et maksimalt anslag på skattetapet. Når LOTTE utvides til å omfatte også andre pensjoner, vil personer som mottar både sykepenge og uførepensjon få en økning i uførepensjonen tilsvarende reduksjonen i sykepengene.

Fordelingseffekter av eksempel 2 omhandles i kapittel 9.

8.2 Fødselspengeordningen

Som for sykepenge tar vi også her utgangspunkt i endringer som er drøftet i rapporten fra Overføringsutvalget (NOU 1993:11). De to eksemplene nedenfor refererer seg til hva en i rapporten fra Overføringsutvalget har kalt henholdsvis likebehandlingsalternativet og svakt moderert ambisjonsnivå.

EKSEMPEL 3: Universell kompensasjon, uavhengig av forutgående yrkesaktivitet

I dette eksempelet mottar alle kvinner som har født barn i løpet av året 50 000 kroner (skattefritt) i kompensasjon i stedet for fødselspenger og kontantstøtte. Dette innebærer en reduksjon av stønaden til de fleste yrkesaktive, og en sterk økning i ytelsen for hjemmearbeidende.

Regelendringen utføres enkelt ved at det i regelen settes 0 i feltene for antall dager i fødselspengeordningen. Følgelig vil alle motta engangsbeløp for hjemmевærende. Dette beløpet settes lik 50 000 kr, tilsvarende eksempelet som er benyttet i rapporten fra Overføringsutvalget.

Effekten på folketrygdens utgifter av en slik endring kan anslås ved hjelp av aggregerte data for fødselspenger, uten noen form for modellberegning. Fordelen ved å bruke en skattemodell til slike beregninger er at effekten av endringen etter skatt er minst like interessant som effekten på trygdeavgiftene. Effekten av endringen etter skatt er avhengig av hvilke forutsetninger en gjør om kvinners yrkesaktivitet når fødselspermisjonen uteblir. I diskusjonen av dette problemet i kap. 4 gjorde vi det klart at i referansealternativet (i dette tilfelle 1993-regler) justeres fødselspengenes andel av lønn i takt med de historiske utvidelsene i ordningen mellom grunnlagsåret og beregningsåret. Når vi foretar en endring i fødselspengeordningen som fjerner fødselspengene fra lønnsposten vil lønn eksklusive fødselspenger forbli uendret i forhold til referansealternativet. Fødselspengene endres naturligvis i henhold til de endringene som foreslås. Når det gjelder dette eksempelet er gyldigheten avhengig av hva individene vil foreta seg når fødselspermisjonen uteblir og en i stedet mottar en skattefri kontantytelse, som i teorien gir mulighet for kvinnen å returnere til arbeidslivet når det måtte passe henne. Utbetaling av fødselspenger for yrkesaktive betinger jo at kvinnen faktisk passer barn og ikke arbeider, og det kan tenkes å bli lagt tilsvarende betingelser bak en kontantstøtteordning også. Med hensyn til beregning av skatt er dette viktig og vårt alternativ kan sies å representere et maksimumsanslag på reduksjonen i skatteinntektene ved denne regelendringen. Det er grunn til å tro at en del kvinner ved en slik regelendring vil returnere til arbeidslivet på et tidligere tidspunkt enn ved permisjonstidens utløp i referansealternativet, dersom dette er mulig. De vil dermed skaffe seg inntekter som beskattes.

Beregnet innsparing for folketrygden i forhold til 1993-regelverket er på bortimot 950 mill. kroner. Opptappingen av fødselspengeordningen er ikke fullført før i 1994, så innsparingen i ordningen vil øke ytterligere når alle foreldre har mulighet til ett år permisjon med 80 prosent dekning.

For 1993 vil (maksimalt) tap av skatteinntekter som følge av denne endringen, overstige gevinsten ved reduserte utbetalinger. Skatteinntektene vil reduseres med omlag 1,2 mrd. kroner. Som redegjort for ovenfor, så er dette under forutsetning av at foreldrene har den daglige omsorgen for barnet mesteparten av det første leveåret og vender tilbake til yrkeslivet som de ville ha gjort i henhold til 1993-reglene.

Tabell 8.3 Fødselspenger i millioner kroner. Reglene for 1993 og kontantstøttealternativet

	1993-regler	50 000 kr i kontantutbetaling
Fødselspenger yrkesaktive	3 670	0
Engangsstøtte	335	3 192
Feriepenger	132	0
Fødselspenger totalt	4 137	3 192

EKSEMPEL 4: Moderert ambisjonsnivå

I rapporten fra Overføringsutvalget ble det det også presentert et innsparingsforslag som senker ambisjonsnivået i fødselspermisjonsordningen for yrkesaktive. Det foreslås å redusere fødselspermisjonen fra 52 uker med 80 prosent dekning til 52 uker med 70 prosent dekning og fra 42 uker med 100 prosent dekning til 40 uker med 90 prosent dekning.

I LOTTE foretas denne endringen meget enkelt ved å gå inn i regelmodulen og endre satsene for lønnstakere og selvstendige næringsdrivende. Engangsbeløpet endres ikke.

Dette alternativet medfører en reduksjon av folketrygdens utbetalinger til fødselspenger på omlag 370 mill. kr. En ser av tabell 8.4 at noen flere stønadsmottakere går over på engangsstøtte da de passerer grensene for engangsstøtte når fødselspengene for yrkesaktive reduseres. Skatteinntektene reduseres imidlertid også når det foretas en slik endring. Det viser seg at skatteinntektene reduseres med omlag 130 mill. kr., slik at totaleffekten blir en innsparing på de statlige utgiftene på omkring 240 mill. kr.

Tabell 8.4 Fødselspenger i millioner kroner. 1993-regelverket og alternativet med moderert ambisjonsnivå

	1993-regler	90 prosent dekning for lønnstakere
Fødselspenger yrkesaktive	3 670	3 299
Engangsstøtte	335	348
Feriepenger	132	119
Fødselspenger totalt	4 137	3 766

9. Fordelingsvirkninger av syke- og fødselspenger

9.1 Noen metodiske og begrepsmessige avklaringer

I denne delen vil vi studere betydningen av fødselspenger og sykepenger for inntektsfordelingen. Begge ytelsene er erstatning for arbeidsinntekt, og kompensasjonens størrelse avhenger av hvor stor inntekten har vært forut for avbruddet i arbeidslivet. Blant de som mottar ytelsene vil det derfor være slik at personer med høy inntekt også mottar de største beløpene i sykepenger og fødselspenger (ytelsene er idag riktignok begrenset oppad til 6 G). En fornuftig antakelse om fødselspengenes fordelingseffekt vil derfor tilsi at det er personene med de høyeste inntektene som mottar de største ytelsene. Når det gjelder sykepengene, kan korrelasjonen mellom sykeperiodens lengde og inntekter medføre at det ikke nødvendigvis er de med de høyeste inntektene som mottar mest av sykepengene.

En studie av ytelsenes fordeling med utgangspunkt i en regel vil danne basis for vurderinger av endringsforslag i ordningene. Nedenfor vil vi studere fordelingseffekten av endringer i sykepenger og fødselspenger som er omtalt i kapittel 8. Vi bruker 1993-regelverket som referansealternativ.

Enhver analyse av ulikhet og fordeling innebærer en rekke normative valg som det eksplisitt må redegjøres for (diskutert i blant annet Thoresen 1993a). Det er spesielt viktig å tenke gjennom valg av inntektsbegrep, forbruksenheter (ekvivalensskala), analyseenhet, populasjon, ulikhetsmål.

Det kan benyttes flere alternative inntektsbegrep. Vanligvis utføres fordelingsstudiene med utgangspunkt i et begrep for disponibel inntekt definert som alle skattepliktige inntekter (bruttoinntekten) fratrukket direkte skatter og med tillegg for bostøtte (Husbanden), økonomisk sosialhjelp, stipend fra Statens lånekasse og barnetrygd. I den direkte beskatningen er også skatt på formue inkludert.

I en fordelingsstudie ønsker en å karakterisere individenes velferd. Men hvis vi skulle ta utgangspunkt i individenes inntekter, vil vi finne en hel rekke personer med liten eller ingen inntekt, for eksempel barn og hjemmевærende kvinner. Disse menneskene kan imidlertid allikevel ha høy levestandard som følge av at en deler inntekt med foreldre eller

ektefelle. Det er derfor grunn til å ta utgangspunkt i en annen enhet, som familie eller husholdning. Husholdningen er en enhet der personene har stor grad av felles økonomi og hvor det fattes viktige beslutninger vedrørende individenes velferd. En fordel ved å velge husholdning som enhet framfor familie er at en unngår definisjonsmessige problemer i forbindelse med samboere. Når inntektene summeres opp blant husholdningsmedlemmene så forutsettes det at den deles likt mellom personene i husholdningen. Det er lite empirisk kunnskap om den interne fordelingen i en husholdning.

Med husholdning som den grunnleggende økonomiske enhet i fordelingsstudiene er det to spørsmål som må avklares. For det første må en si noe om på hvilken måte en vil ta hensyn til at ulike husholdninger har ulike behov. Det betyr å redegjøre for valg av ekvivalensskala, som vi skal komme tilbake til nedenfor. For det andre må en ta stilling til valg av analyseenhet. I LOTTE er oppblåsningsfaktorene laget på en slik måte at husholdningsinntektene kan summeres opp til totaltall for befolkningen. Men i en fordelingsstudie er det individenes velferd som er av interesse, ikke husholdningsinntektene. Den enkleste måten å ta hensyn til dette på, er å vekte husholdningene i forhold til antall personer i hver enhet. En husholdning med seks personer "teller" dermed seks ganger så mye som en enslig. Med person som analyseenhet gis et estimat av fordelingen av inntekt blant individer i befolkningen. Dette betyr at husholdningens inntekt (eller husholdningens ekvivalente inntekt) tilordnes hvert enkelt individ i fordelingsanalysene.

Valget av populasjon for fordelingsstudiene må styres av problemstillingen i fordelingsanalysene. For fødselspenger vil vi studere ytelsens fordelingseffekt både med hele befolkningen som populasjon og blant fødselspengemottakerne. Når det gjelder sykepenger vil fordelingseffekten vurderes for populasjonen av sykepengeberettigede og blant sykepengemottakere.

Når en ønsker å sammenligne inntekter og økonomiske levekår mellom ulike husholdningstyper, stilles en overfor spørsmålet om hvordan en skal sammenligne inntekt for husholdninger som har ulik størrelse og sammensetning. Dette er et omfattende problem med mange mulige tilnær-

inger. Store husholdninger behøver større inntekt enn en liten husholdning for å nå samme materielle velferdsnivå, dersom husholdningene har like preferanser og de står overfor de samme prisene. En måte å ta hensyn til dette på er å benytte husholdningsinntekt pr person som velferdsindikator. Det er imidlertid stordriftsfordeler i konsumet. En stor husholdning behøver kanskje bare en bil og ett kjøleskap for å ha tilgang til de samme kjøle- og transporttjenestene som en liten husholdning.

Det er vanskelig å anbefale noen spesiell ekvivalensskala. Inntil en har fått mer kunnskap om hvordan behovene er i store husholdninger sammenliknet med små husholdninger, er det grunn til å studere beregningsresultater for alternative vektorer. Ifølge Buhmann et. al (1988) kan de ulike ekvivalensskalaene karakteriseres på følgende måte

$$W = D/S^\theta,$$

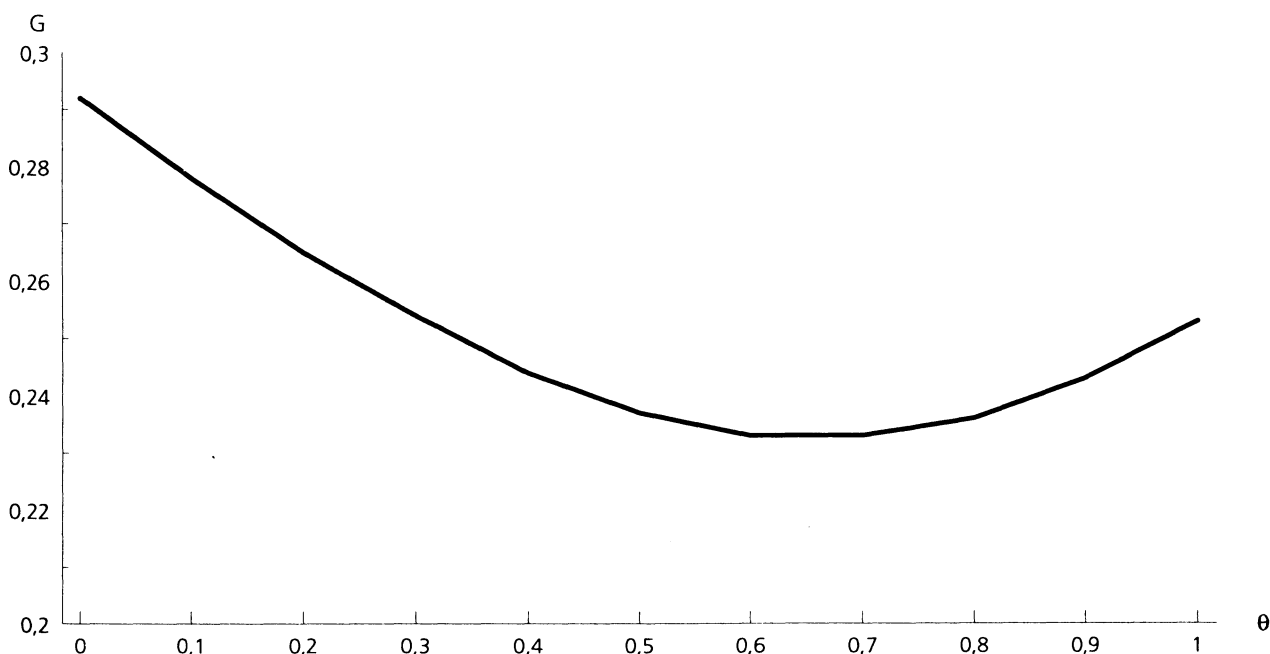
der W er ekvivalent inntekt (eller velferdskorrigert inntekt), D er disponibel inntekt og S er antall husholdningsmedlemmer. θ kan tolkes som skalaelasticiteten med hensyn til husholdningsstørrelse $[(dM/dS)(S/M) = \theta]$, der $M = S^\theta$. θ varierer mellom 0 og 1. Jo større den er, desto mindre er stordriftsfordelene i husholdningene. $\theta=0$ tilsvarer ukorrigert husholdningsinntekt, mens $\theta=1$ tilsvarer husholdningsinntekt pr person. Vårt hovedalternativ (dette tilsvarer en ekvivalensskala med $\theta \approx 0,5$) gir en vekt lik 1 for første voksne i husholdningen. De neste voksne i husholdningen har vekten 0,4, mens barn har vekten 0,3. Dette settet av vektorer er også blant annet benyttet av Smeeding et. al (1993). Nedenfor vises hvordan ulikheten i disponibel inntekt varierer ved ulike θ . Det er grunn til å understreke at

velferdssammenlikninger og bruk av ekvivalensskalaer inneholder flere dimensjoner som ikke er innbefattet i den enkle tilnærmingen som benyttes her. Figur 9.1 viser at ulikheten har et U-forløp ettersom θ øker, tilsvarende som Coulter et. al (1992) viser for britiske data.

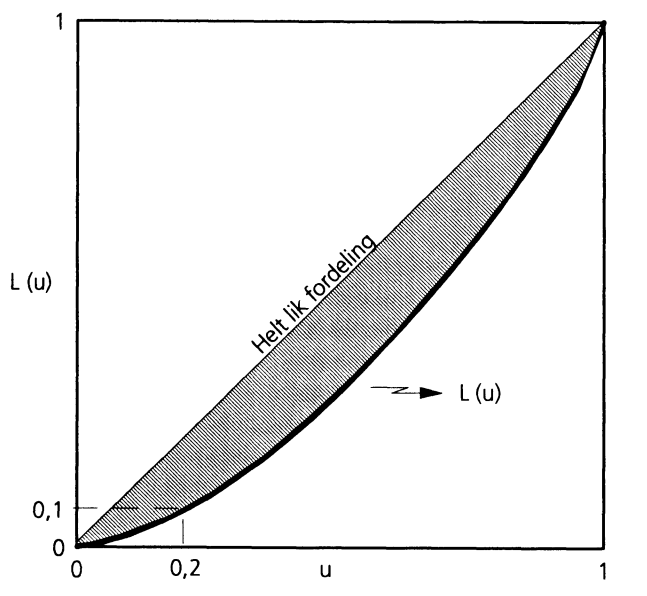
Videre gjenstår det å velge ulikhetsmål. Lorenz-kurven er det mest vanlige redskap for å representere og analysere fordelingen av inntekt. Lorenz-kurven viser grafisk for hver u mellom 0 og 1 hvor stor andel av inntekten som tilfaller de laveste 100u prosent av inntektene og er en operasjonalisering av ulikhet som tilfredsstillende skalainvariansprinsippet og overføringsprinsippet. Med skalainvariansprinsippet menes at ulikheten forblir uendret når alle enhetene i poulsjonen blir gitt samme prosentvise tillegg. Overføringsprinsippet sier at ulikheten i en fordeling blir redusert når det overføres inntekt fra en rikere til en fattigere enhet, og denne overføringen ikke er så stor at mottakeren blir rikere enn giveren. Ulike fordelinger rangeres ved avstanden til likhetskurven, dvs. den Lorenz-kurven som avbildes når alle enheter har samme inntekt. Men rangeringen er ikke fullstendig i den forstand at når to Lorenzkurver krysser hverandre kan det ikke avgjøres hvilken fordeling som er mest lik. I figur 9.2 vises Lorenz-kurven til fordeling av disponibel inntekt i Norge i 1993. Det er avmerket på figuren hvor stor andel av disponibel inntekt som tilfaller de fattigste 20 prosent av befolkningen (i underkant av 10 prosent).

Det mest brukte ulikhetsmålet er Gini-koeffisienten, som er et summarisk mål på ulikhetsinformasjonen i Lorenz-kurven og som gir en komplett rangering av fordelinger. Gini-koeffisienten oppfylder skalainvarians- og overføringsprinsippet. Men Gini-koeffisienten representerer bare en av

Figur 9.1 Ulikhet målt ved Gini-koeffisienten i fordelingen av ekvivalent disponibel inntekt ved ulike antakelser om graden av stordriftsfordeler i husholdningene. Beregninger ved LOTTE for 1993

Figur 9.2 Lorenzkurven til fordelingen av disponibel inntekt i 1993. Beregninger ved LOTTE for 1993

flere mulige metoder for å kvantifisere forskjellene i ulikhet mellom fordelinger. Det viser seg at Gini-koeffisienten vektlegger sterkeste overføringer til den sentrale del av fordelingen. Ett alternativt ulikhetsmål er A-koeffisienten. A-koeffisienten er avledet fra M-kurven, som informerer om forholdet mellom gjennomsnittsinntektene til den nedre 100u prosent i befolkningen i forhold til gjennomsnittsinntekten i hele befolkningen. A-koeffisienten er mer følsom for ulikhet i den nedre del av fordelingen sammenlignet med Gini-koeffisienten. Av dette følger det at A-koeffisienten gir uttrykk for høyere grad av ulikhetsaversjon enn Gini-koeffisienten (Aaberge 1993).

Gini-koeffisienten og A-koeffisienten er dekomponerbare, noe som betyr at en kan studere samspillet mellom ulike typer inntekter og total inntekt og beregne den enkelte inntektskomponents bidrag til ulikheten i fordelingen av totalinntekten. Disponibel inntekt er en sum av flere faktorkomponenter,

$$(1) \quad X = \sum_{i=1}^n X_i$$

hvor X er totalinntekt og X_i er inntektskomponenter. En har følgende uttrykk for A-koeffisienten:

$$(2) \quad A = \sum_{i=1}^n \frac{\mu_i}{\mu} \alpha_i$$

hvor $\frac{\mu_i}{\mu}$ er forholdet mellom gjennomsnittene i henholdsvis X_i og X . Interaksjonskoeffisienten α_i kan tolkes som den betingede ulikhet i komponent i målt ved A-koeffisienten gitt rangeringen i X . α_i gir uttrykk for gjennomsnittlig korrelasjon mellom komponent i og X og blir bestemt av arealet

under interaksjonskurven $m(u)$. Den viser for ulike u gjennomsnittlig overføring til den nederste u -delen av befolkningen i forhold til gjennomsnittet i hele befolkningen.

Tilsvarende kan også Gini-koeffisienten dekomponeres,

$$(3) \quad G = \sum_{i=1}^n \frac{\mu_i}{\mu} \gamma_i$$

En positiv interaksjonskoeffisient (gitt positiv μ_i) for en inntektskomponent innebærer at når husholdningene er ordnet etter størrelsen på disponibel inntekt, så vil en større andel av denne inntektskomponenten tilflyte de husholdningene med høy disponibel inntekt. Likeledes betyr en negativ interaksjonskoeffisient at i gjennomsnitt mottar husholdningene med lav disponibel inntekt mer av denne inntektskomponenten enn husholdninger med høy disponibel inntekt.

Det kan skapes ekstra klarhet om en inntektskomponents fordelingseffekt ved at den både kan karakteriseres ved hjelp av en dekomponering av disponibel inntekt og ved dens evne til å redusere ulikhet ved en endring i komponenten. Vi finner det mest informativt å redegjøre for en inntektskomponents fordelingseffekt ved å beskrive samvariasjonen med total inntekt (dekomponering) og vurdere de enkelte endringsforslag ved hjelp av endringer i det totale ulikhetsmål.

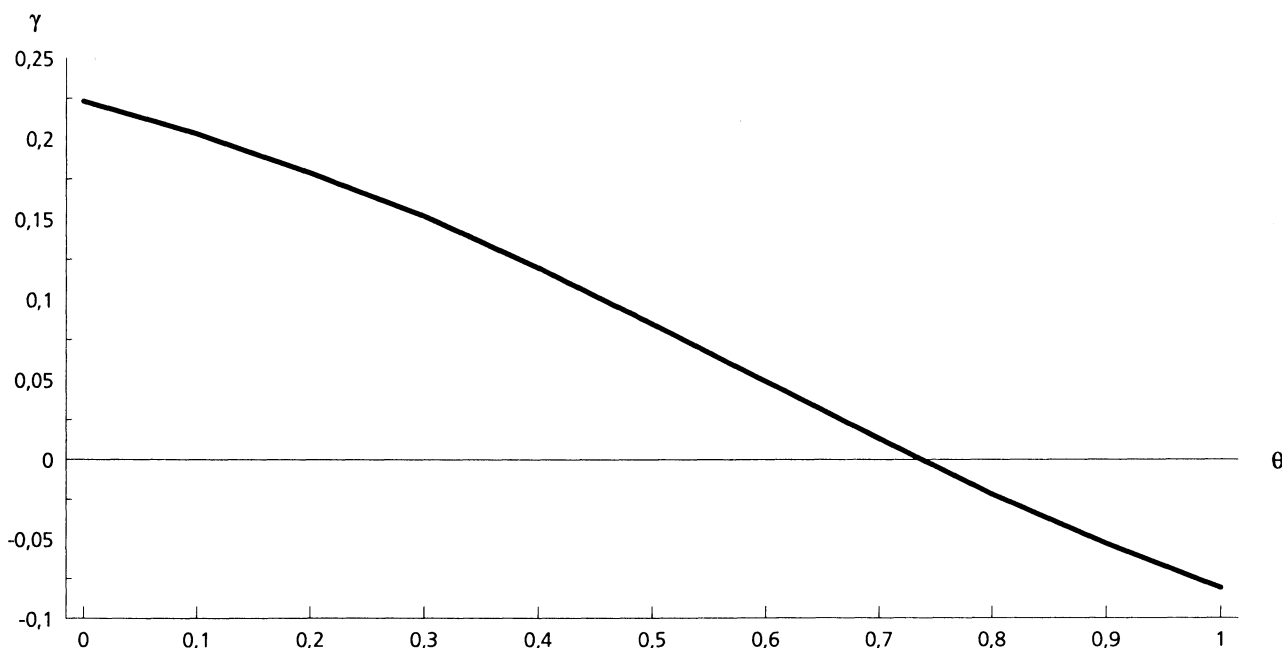
9.2 Beregningsresultater

9.2.1 Fordelingen av fødselspenger

For å identifisere størrelsen på fødselspengene etter skatt er disponibel inntekt ved 1993-regler sammenliknet med disponibel inntekt når det ikke ytes fødselspenger. Det er et avgjørende moment hva mødrene vil foreta seg dersom fødselspengeordningen uteblir. I dette tilfelle forutsettes det at kvinnene passer barn i hjemmet, selv om ytelsen uteblir. Dermed blir det ikke lagt til lønnsinntekt til erstatning for fødselspengene. En del kvinner vil ønske å vende tilbake til yrkeslivet på et tidligere tidspunkt når fødselspengene (som betinger faktisk omsorg for det nyfødte barnet) uteblir. Inn-til vi har fått mer kunnskap om mødres atferd under ulike fødselspengeordninger, velger vi å anta at kvinner passer barn i hjemmet uavhengig av fødselspengeordningen i hele fødselspengeperioden.

Figur 9.3 viser at fordelingsprofilen til fødselspenger i hele befolkningen er sterkt avhengig av valg av ekvivalensskala. Interaksjonskoeffisienten gir uttrykk for hvordan fødselspengene samvarierer med total inntekt, og en ser av figur 9.3 at det er de med de høyeste ekvivalente inntektene som mottar mest fødselspenger når θ er lav (store stordriftsfordeler). Det er de med lavest ekvivalent inntekt som mottar mest fødselspenger når $\theta=1$ (ingen stordriftsfordeler). Fordelingen av barnetrygd (Thoresen 1993b) viser et tilsvarende mønster, men viser enda sterkere variasjon ved

Figur 9.3 Interaksjonskoeffisienten γ for fødselspenger ved ulike forutsetninger om stordriftsfordeler i husholdningen. Hele befolkningen. Beregninger ved LOTTE for 1993

Tabell 9.1 Ekvivalent disponibel inntekt for desilgrupper med tilhørende verdier for fødselspenger. Hele befolkningen. Beregninger ved LOTTE for 1993

Desiler	Ekvivalent disponibel inntekt	Ekvivalente fødselspenger
1	62 747	656
2	92 687	1 598
3	110 437	675
4	124 980	1 051
5	137 687	1 332
6	151 807	977
7	167 102	1 976
8	184 812	1 987
9	210 765	1 723
10	301 941	1 269

Tabell 9.2 Ekvivalent disponibel inntekt for desilgrupper med tilhørende verdier for fødselspenger. Fødselspengemottakere. Beregninger ved LOTTE for 1993

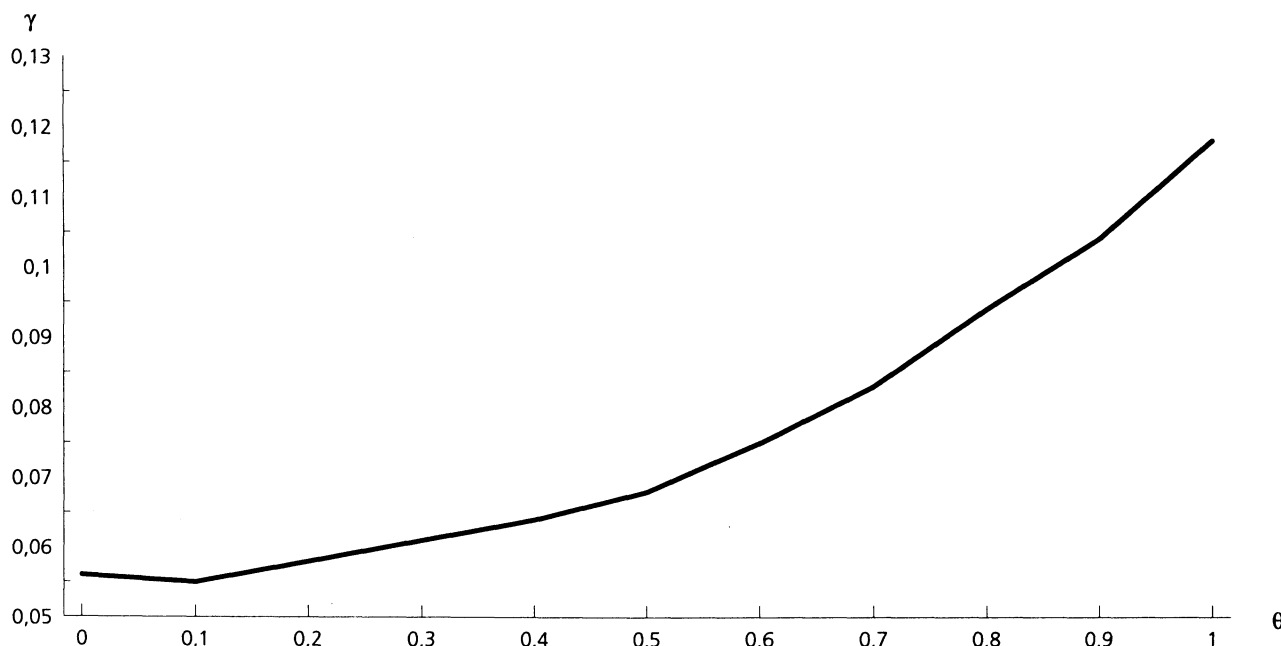
Desiler	Ekvivalent disponibel inntekt	Ekvivalente fødselspenger
1	66 954	15 808
2	97 269	12 114
3	116 552	10 951
4	129 819	11 526
5	140 575	13 934
6	156 209	13 742
7	169 668	19 149
8	186 405	21 337
9	209 629	18 332
10	307 663	16 265

endring i θ . Årsaken til dette resultatet ligger i at småbarnsfamiliene har over gjennomsnittet i inntekt når θ er lav, men beveger seg nedover i fordelingen når θ øker fordi det er flere personer i disse husholdningene.

I tabell 9.1 vises fordelingen av fødselspenger i hele befolkningen ved hovedalternativet for θ ($\theta=0,5$), som gir første voksne vekten 1,0, de neste voksne vekten 0,4, mens barna gis vekten 0,3. De relativt lave gjennomsnittsbetøynene skyldes naturligvis at det til enhver tid er relativt få personer som mottar fødselspenger. Tabell 9.1 viser hvorfor interaksjonskoeffisienten er positiv for $\theta=0,5$. Tabellen viser at husholdninger med høy ekvivalent disponibel inntekt i gjennomsnitt mottar mer fødselspenger enn husholdninger med lave inntekter.

Vi skal også vise hvordan fødselspengene er fordelt blant fødselspengemottakerne. Figur 9.4 viser at blant fødselspengemottakerne er valget av ekvivalensskala ikke så betydningsfullt, men interaksjonskoeffisienten øker noe ved økende θ . Utslaget er imidlertid svært beskjedent og hovedtrekket er at fødselspenger tilgodeser høyinntektsgruppene i noe sterkere grad enn de med lavere inntekter. Dette er ikke overraskende da det ofte er to inntekter i husholdninger der kvinner mottar fødselspenger som yrkesaktiv. Som nevnt ovenfor, er det foreløpig ikke mulig å få skilt ut de statsansatte i det statistiske grunnlaget i LOTTE. Som en følge av dette må provenyanslagene for engangsstøtte korrigeres fordi statsansatte gis engangsstøtte i modellen. I fordelingsanalysene influeres resultatene av analysene også innbefatter en del statsansatte med engangsstøtte. En konsekvens av

Figur 9.4 Interaksjonskoeffisienten γ for fødselspenger ved ulike forutsetninger om stordriftsfordeler i husholdningen. Fødselspengemottakere. Beregninger ved LOTTE for 1993

dette er at andelen med lave fødselspengeutbetalinger øker, men det er vanskelig å vurdere betydningen av dette når det gjelder sammenhengen mellom ytelsen og total inntekt.

I tabell 9.2 vises det hvordan fødselspengene er fordelt over desilinntektene ved $\theta=0,5$ (hovedalternativet) når populasjonen er fødselspengemottakere. En ser av tabellen at det ytes noe mer fødselspenger i gjennomsnitt til personene i desilene med de høyeste ekvivalente inntektene.

9.2.2 Fordelingseffekter av endringer i fødselspengeordningen

Dette eksempelet er omtalt i kapittel 8, eksempel 4. Det gis 50 000 kr i støtte til alle fødende, uavhengig av forutgående arbeidsinntekt. Beløpet er skattefritt og er uavhengig av antall barn i fødselen. I figur 9.5 nedenfor er ulikheten under alternativet med lik kompensasjon sammenliknet med 1993-reglene blant fødselspengemottakerne. En ser som forventet at ulikheten er betydelig lavere når det gis lik kompensasjon til alle. Ulikheten reduseres fordi en tar vekk en ytelse som er korrelert med inntekt, og erstatter den med ett likt stønadsbeløp til alle. Ulikhetsmålene er skalainvariante. Det betyr at dersom alle inntektene økes med en lik prosent-sats, så vil ulikheten være uforandret. Når det som i dette tilfelle overføres ett likt kronebeløp i stedet for en ytelse som i sterkeste grad tilgodeser høyinntektsgrupper, så reduseres ulikheten betraktelig.

Nedgangen i ulikheten ved $\theta=0,5$ er over 20 prosent. En reduksjon i Gini-koeffisienten på 20 prosent er ekvivalent med at alle inntekter reduseres med 20 prosent og at summen fordeles likt mellom alle enheter (Aaberge og Li (1992)).

EKSEMPEL 5: Moderert ambisjonsnivå

I dette eksempelet er dekningsgraden i fødselspengeordningen redusert med 10 prosent dekning for alle lønnstakere, mens selvstendig næringsdrivende har 65 prosent dekning som før. Dette innebærer at fødselspengemottakerne med 80 prosent dekning i utgangspunktet får 72 prosent dekning i dette tilfelle, mens de resterende har 90 prosent dekning. Dette innebærer en lik prosentvis reduksjon i det totale fødselspengebeløp for de to gruppene av fødselspengemottakere (80 prosent dekning og 100 prosent dekning) når antall dager ikke justeres.

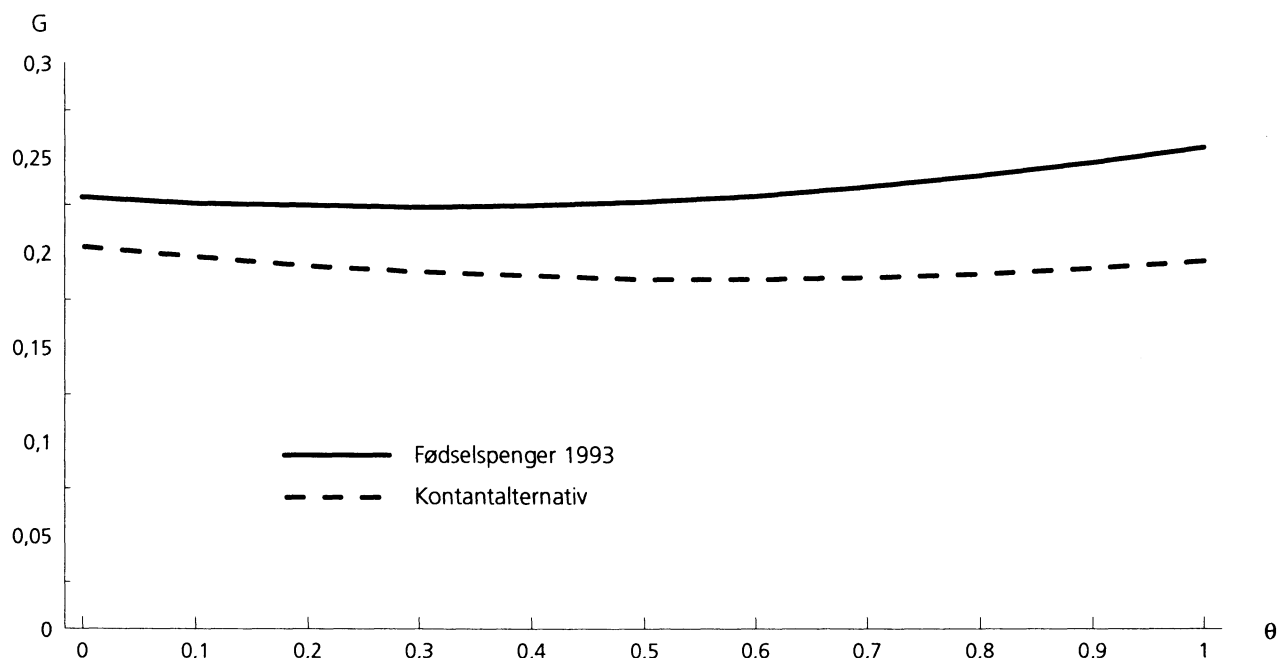
Figur 9.6 viser hvordan ulikheten øker noe når dekningsgraden reduseres med 10 prosent. Dette skyldes at det er bare fødselspengene for lønnstakere som reduseres. Selvstendig næringsdrivende har i gjennomsnitt høyere disponibel inntekt enn lønnstakerne. Når det bare er inntektene til den gruppen med lavest inntekt som reduseres, så øker ulikheten. I motsatt retning virker det at engangsstøtten til hjemmeverende ikke reduseres. Denne gruppen har lavere gjennomsnittlig disponibel inntekt enn de andre fødselspengemottakerne. Innad i gruppen av lønns-mottakere så vil en lik prosentvis reduksjon ha ingen effekt, da Gini-koeffisienten er uavhengig av skala.

9.2.3 Fordelingen av sykepenger

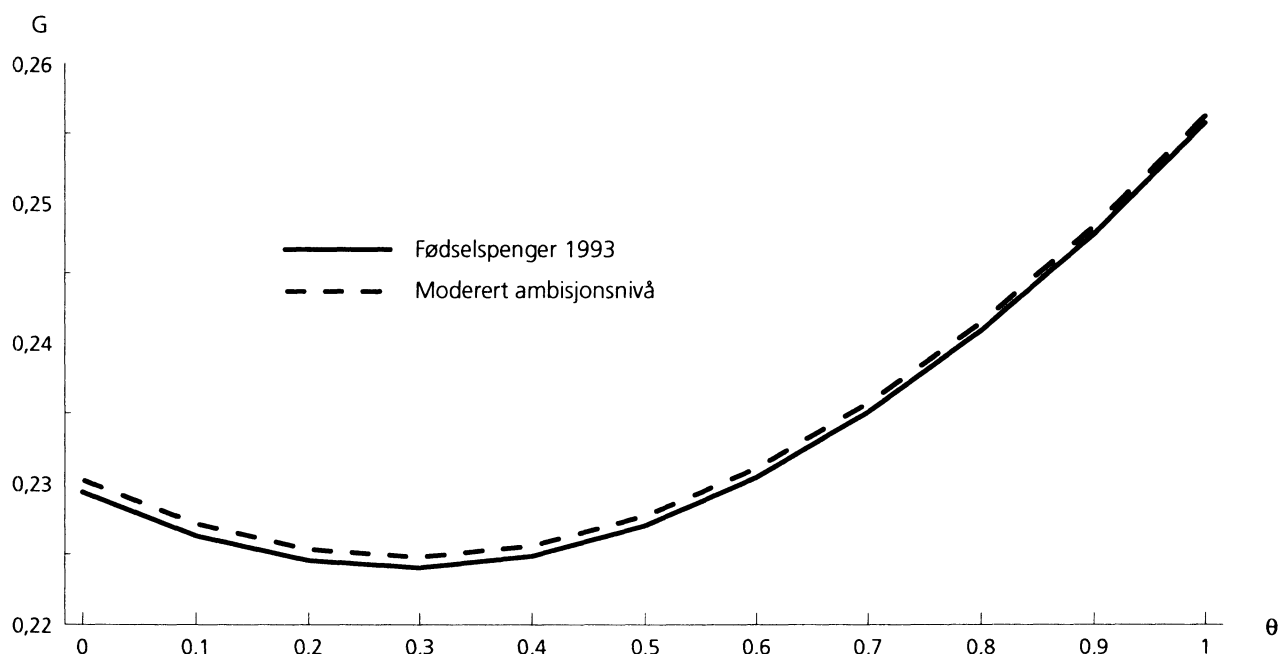
Figur 9.7 viser Gini-koeffisienten med tilhørende interaksjonskoeffisient for henholdsvis sykepengemottakere og hele befolkningen.

Av figur 9.7 ser vi at ulikheten målt ved Gini-koeffisienten er mindre blant sykepengemottakerene enn blant hele befolkningen. Dette kommer av at sykepengemottakerene

Figur 9.5 Ulikhet målt ved Gini-koeffisienten for fødselspenger ved 1993-regler versus kontantstøtte-alternativ. Fødselspengemottakere. Beregninger ved LOTTE for 1993

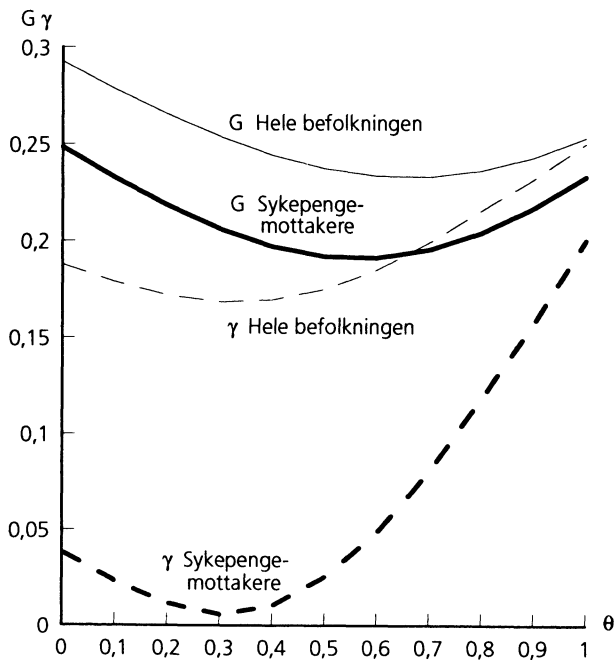
Figur 9.6 Ulikhet målt ved Gini-koeffisienten for fødselspenger ved 1993-regler versus alternativ med moderert ambisjonsnivå. Fødselspengemottakere. Beregninger ved LOTTE for 1993

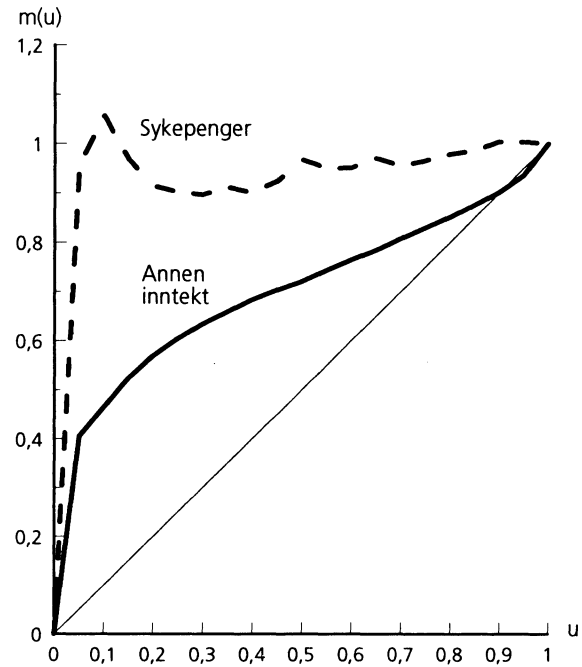
utgjør en mer homogen gruppe, fortrinnsvis personer med arbeidsinntekt. Videre ser vi at sykepenger som forventet samvarierer positivt med disponibel inntekt, med andre ord mottar personer mer i sykepenger desto høyere disponibel inntekt de har. Blant sykepengemottakerene er sammenhengens mindre sterk enn blant totalbefolkningen. Dette er overraskende i og med at sykepengeregulene tilsier en

positiv sammenheng mellom disponibel inntekt og sykepenger. Det er likevel slik at sykepengeregulamentet setter grenser for hvor høy inntekt det kan ytes sykepenger for, noe som har en viss utjevningseffekt i forhold til vanlig lønn (vi har ikke tatt med at arbeidsgiver ofte dekker mellomlegget). Videre kan den lave interaksjonskoeffisienten forklares med at personer med lav inntekt er mer syke enn

Figur 9.7 Ginikoeffisient (G) og interaksjonskoeffisient (γ) for alternative forbruksvekter. Beregninger ved LOTTE for 1993.

Figur 9.8 Interaksjonskurvene for sykepenger og annen inntekt blant sykepengemottakere. $\theta=0,5$. Beregninger ved LOTTE for 1993.

personer med høy inntekt, noe som motvirker samvariasjon med lønn. Hovedårsaken til den høye interaksjonskoeffisienten i totalbefolkningen er antakelig at de aller fattigste ikke har krav på sykepenger idet de er trygdemottakere.

Interaksjonskoeffisienten for sykepenger (jfr. figur 9.7) øker når vi vekter inntektene med antall husholdningsmedlemmer. Dette medfører at store husholdninger rykker nedover i fordelingen. Når dette fører til sterkere samvariasjon mellom totalinntekt og sykepenger kan det bety at de personene som nå ligger øverst i fordelingen (små husholdninger) i gjennomsnitt mottar mer sykepenger enn de som lå øverst før vi vektet (store husholdninger). Denne sammenhengen er imidlertid også påvirket av at ulikheten endres når vektene endres.

Interaksjonskurven (beskrevet i avsnitt 9.1 eller nærmere omtale i Thoresen (1993b) eller Aaberge og Vennemo (1988)) for sykepenger i figur 9.8 viser at de 15 prosent fattigste mottar sykepenger over gjennomsnittet, og at de 50

prosent rikeste mottar litt i underkant av gjennomsnittet. Personer med inntekt under gjennomsnittet mottar mindre sykepenger enn gjennomsnittlig utbetaling, bortsett altså fra de 15 prosent fattigste.

Tabell 9.4 viser ulikhetsmål etter at vi har foretatt en innskrenkning av sykepengeordningen ved at maksimal sykeperiode er redusert fra 50 til 40 uker. Dette betyr at personer med hyppige og/eller lange sykefravær mister sykepenger i inntil 10 uker.

Tabell 9.4 presenterer både Gini-koeffisienten og A-målet for sykepengemottakere før og etter regelendringen. Dette er for å vise at endring i sykepengeregelverket kan slå ulikt ut på de to målene, og at dette kan fortelle noe om den underliggende strukturen i inntektsfordelingen og endringen av denne. Tabellen viser at ulikheten blant sykepengemottakere ikke endres mye når sykepengeordningen gjøres mindre generøs (for totalpopulasjonen var effekten enda mindre). Tabell 9.4 viser at Gini-koeffisienten og A-målet

Tabell 9.4 Gini-koeffisient (G) og A-koeffisient (A) med tilhørende interaksjonskoeffisienter (γ og α) for sykepengemottakere før og etter endring av sykepengeregelverket under ulike valg av forbruksvekt. Beregninger ved LOTTE for 1993

θ	Referansealternativ				Redusert antall dager			
	A	α	G	γ	A	α	G	γ
0	0,358	0,072	0,248	0,038	0,361	0,075	0,250	0,040
0,5	0,272	0,038	0,188	0,034	0,275	0,034	0,190	0,031
1	0,326	0,290	0,234	0,201	0,327	0,277	0,234	0,193

Tabell 9.5 Gjennomsnittlig antall sykedager etter inntekt (person). Beregninger ved LOTTE for 1993

Bruttoinntekt	Lønnstakere og selvstendige			Sykepengemottakere		
	Antall dager betalt av folketrygden	Antall dager betalt av arbeidsgiver	Totalt antall dager	Antall dager betalt av folketrygden	Antall dager betalt av arbeidsgiver	Totalt antall dager
50 000 - 100 000	7,8	1,9	9,7	46,9	11,4	58,2
100 000 - 150 000	15,2	2,6	17,8	70,9	12,1	83,0
150 000 - 200 000	14,4	3,1	17,5	62,5	13,2	75,8
200 000 - 250 000	7,5	2,2	9,7	44,8	13,2	58,0
250 000 - 300 000	8,6	2,5	11,1	51,1	14,7	65,8
300 000 - 400 000	7,5	1,1	8,6	76,2	11,6	87,8
400 000 og over	4,2	1,0	5,2	51,5	12,8	64,2

øker noe, dvs. at ulikheten blir større. A og G endres like mye, noe som indikerer at reduksjonen i disponibel inntekt har vært om lag like stor for alle inntektsgrupper. Interaksjonskoeffisientene α og γ øker dersom det ikke tas hensyn til stordriftsfordelene i husholdet (ingen vekt). Dersom stordriftsfordeler tas i betraktning, har regelendringen bidratt til at sykepengene tvert om er mindre korrelert med total inntekt. Dette betyr at små husholdninger har blitt sterkest berørt av regelendringen.

Så langt har vi konkludert med at sykepenger samvarierer positivt med annen inntekt og at redusert maksimal syketid gir noe økt ulikhet. Dette kan illustreres også ved å analysere datagrunnlaget for ulikhetsanalysene. Tabell 9.5 viser hvordan sykefravær varierte med inntekt i 1991, og viser at blant de sykepengeberettigede har personer med mellom 100 000 og 200 000 kr i lønn det desidert største sykefraværet. Sykedager splittet opp i dager dekket av henholdsvis folketrygden og arbeidsgiver, viser at personer med inntekt mellom 100 000 og 300 000 kroner har omtrent like mange arbeidsgiverdager, dvs. at de har like mange sykefraværperioder. Forskjellen i totalt antall dager viser at lavinntektsgruppen er syke i lengre perioder av gangen. At personer med svært lave inntekter har lavt gjennomsnittlig syke-

Tabell 9.6 Mottatt sykepengebeløp etter husholdningsstørrelse. Beregninger ved LOTTE for 1993

Husholdningsstørrelse (antall personer)	Husholdningenes gjennomsnittlige sykepengebeløp	
	Alle husholdninger	Husholdninger mottar sykepenger
1	3 262	33 890
2	7 217	42 897
3	9 708	36 359
4	8 300	29 696
5 og over	9 467	34 047

fravær er ikke overraskende, idet mange av disse ikke har krav på sykepenger p.g.a. for lav inntekt.

Blant personer som faktisk mottar sykepenger er fordelingen av sykepengedager etter inntekt jevnere enn blant personer som er berettiget til ytelsen. Dette gjelder især dager dekket av arbeidsgiver noe som indikerer at antall sykefravær er jevnt fordelt blant mottakerene. Dager dekket av folketrygden er noe mindre jevnt fordelt, og det kan tyde på at personer med lavere/midlere inntekter har lengre fravær

Tabell 9.7 Desiltabell for sykepenger og ekvivalent disponibel inntekt etter skatt for hele befolkningen og sykepengemottakere. 1993-regelverket (referansealternativet) og alternativet der maksimal sykepengeperiode er redusert fra 50 til

Desiler	Hele befolkningen, referansealternativ		Sykepengemottakere, referansealternativ		Sykepengemottakere, redusert sykeperiode	
	Total inntekt	Sykepenger	Total inntekt	Sykepenger	Total inntekt	Sykepenger
0	62 747	512	88 393	16 901	86 512	15 716
1	92 687	1 774	115 984	12 358	114 552	12 554
2	110 437	2 340	130 944	13 759	129 866	11 513
3	124 980	2 347	142 048	14 600	141 773	13 823
5	137 687	3 202	153 187	19 751	152 207	19 233
6	151 807	4 200	164 918	13 911	164 294	12 796
7	167 102	3 033	180 094	15 635	178 917	16 029
8	184 812	3 453	195 686	18 324	194 873	15 184
9	210 765	4 028	219 340	19 281	218 097	18 170
10	301 941	3 195	305 239	15 404	304 526	14 690

også i denne populasjonen. Det er imidlertid ikke så markant som i totalpopulasjonen. At antall sykedager betalt av folketrygden blir såpass mye nærmere gjennomsnittet for inntektsgruppen 100 000 - 200 000 kr når populasjonen innskrenkes til mottakerene, må bety at en langt høyere andel av personene i denne gruppen har sykefravær enn i de andre gruppene. For personer med svært lave inntekter er situasjonen omvendt ved at fraværet tydeligvis er fordelt på få personer.

Konklusjonen blir at "sykeligheten" er størst blant personer med lave/midlere inntekter og minst blant svært lave og svært høye inntekter. Antall perioder med sykefravær er nærmest uavhengig av inntekt, men lengden på fraværene er størst for lave/midlere inntekter.

Vi ønsker også å undersøke hvorvidt små husholdninger mottar mer sykepenger enn store. Tabell 9.6 viser at når vi ser på alle husholdninger vokser sykepengebeløpet med husholdningsstørrelsen. Dette er ikke overraskende idet flere personer kan motta sykepenger i en husholdning. At motatte sykepenger pr husholdning ikke øker betraktelig fra to medlemmer og oppover avspeiler at det fortrinnsvis er voksne husholdningsmedlemmer som har krav på sykepenger, og at det stort sett ikke er mer enn to voksne i en husholdning. Når vi ser på husholdninger som faktisk mottar sykepenger blir bildet et annet. Blant sykepengemottakerene mottar de små husholdningene mest sykepenger, men andelen av disse husholdningene som mottar sykepenger er lavere enn andelen for større husholdningen.

Nedenfor presenteres desiltabeller for fordeling av sykepenger og annen inntekt under hovedalternativet for forbruksvekt ($\theta=0,5$). Tabellen viser gjennomsnittlige disponibel inntekt i desilene og gjennomsnittlige sykepengebeløp etter skatt.

Tabell 9.7 viser at sykepengemottakerne har noe høyere gjennomsnittlig disponibel (ekvivalent) inntekt enn totalbefolkningen. Dette gjelder særlig de nedre desilene, og skyldes at husholdninger uten tilknytning til arbeidsmarkedet, f.eks. alderspensjonister og studenter, har lav inntekt og heller ikke krav på sykepenger. Endring i gjennomsnittlig sykepengebeløp når regelverket endres er en effekt både av selve reduksjonen i sykepengebeløpet og av at husholdningene kan skifte decil. Den siste faktoren er årsaken til at gjennomsnittlig sykepengebeløp for en desil kan øke når det utbetales mindre sykepenger.

Referanser

Buhmann, B., L. Rainwater, G. Schmaus, T. Smeeding (1988): Equivalence-scales, well-being, inequality, and poverty: sensitivity estimates across ten countries using the Luxembourg Income Study (LIS) database, *Review of Income and Wealth*, 34, 2, 115-142.

Coulter, Fiona A. E., Frank A. Cowell og Stephen P. Jenkins (1992b): Equivalence Scale Relativities and the Extent of Inequality and Poverty, *The Economic Journal*, 192, 1067-1082.

Finans- og tolldepartementet (1993): Langtidsprogrammet 1994-1997, St. meld. nr. 4 (1992-1993).

NOU 1993:11: Mindre til overføringer – mer til sysselsetting.

Smeeding, Timothy, Peter Saunders, John Coder, Stephen Jenkins, Johan Fritzell, Aldi Hagenaars, Richard Hauser and Michael Wolfson (1993): Poverty, Inequality, and Family Living Standards Impacts Across Seven Nations: The Effect of Noncash Subsidies for Health Education and Housing, *Review of Income and Wealth*, 39, 3, 229-256.

Thoresen, Thor Olav (1993a): Overføringer, fordeling og ulikhet, *Økonomiske analyser* 3/4, Statistisk sentralbyrå.

Thoresen, Thor Olav (1993b): Fordelingsvirkningene av overføringene til barnefamilier, *Rapporter* 93/26, Statistisk sentralbyrå.

Aaberge, Rolf og Tom Wennemo (1988): Inntektsulikhet i Norge 1973-1985, *Rapporter* 88/15, Statistisk sentralbyrå.

Aaberge, Rolf og Xuexeng Li (1992): The Trend in Income Inequality in Urban Sichuan and Loaoing 1986-1990, *Discussion Papers* 75, Statistisk sentralbyrå.

Aaberge, Rolf (1993): Theoretical Foundations of Lorenz Curve Orderings, *Discussion Papers* 88, Statistisk sentralbyrå.

Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk sentralbyrå etter 1. januar 1993 (RAPP)

Issued in the series Reports from Statistics Norway since 1 January 1993 (REP)

ISSN 0332-8422

Nr. 92/26	Nils Øyvind Mæhle: Kryssløpsdata og kryssløpsanalyse 1970-1990. 1993-230s. 140 kr ISBN 82-537-3783-1	Nr. 93/11	Bodil M. Larsen: Vekst og produktivitet i Norge 1971-1990. 1993-44s. 75 kr ISBN 82-537-3837-4
- 92/29	Charlotte Koren og Tom Kornstad: Typehusholdsmodellen ODIN. 1993-34s. 75 kr ISBN 82-537-3797-1	- 93/12	Resultatkontroll jordbruk 1992. Tiltak mot avrenning av næringsalter og jorderosjon 1993-79s. 90 kr ISBN 82-537-3835-8
- 93/1	Naturressurser og miljø 1992. 1993-144s. 115 kr ISBN 82-537-3844-7	- 93/13	Odd Frank Vaage: Mediebruk 1992. 1993-38s. 75 kr ISBN 82-537-3854-4
- 93/1A	Natural Resources and the Environment 1992. 1993-154s. 115 kr ISBN 82-537-3855-2	- 93/14	Kyrre Aamdal: Kommunal ressursbruk og tjenesteyting Makromodellen MAKKO. 1993-94s. 100 kr ISBN 82-537-3857-9
- 93/2	Anne Brendemoen: Faktoretterspørsel i transportproduserende sektorer. 1993-49s. 75 kr ISBN-82-537-3814-5	- 93/15	Olav Bjerkholt, Torgeir Johnsen og Knut Thonstad: Muligheter for en bærekraftig utvikling Analyser på World Model. 1993-64s. 90 kr ISBN 82-537-3861-7
- 93/3	Jon Holmøy: Pleie- og omsorgs- tjenesten i kommunene 1989. 1993-136s. 100 kr ISBN 82-537-3811-0	- 93/16	Tom Langer Andersen, Ole Tom Djupskås og Tor Arnt Johnsen: Kraftkontrakter til alminnelig forsyning i 1992 Priser, kvantum og leveringsbetingelser. 1993-42s. 75 kr ISBN 82-537-3864-1
- 93/4	Magnar Lillegård: Folke- og bolig telling 1990 Dokumentasjon av de statistiske metodene. 1993-48s. 90 kr ISBN 82-537-3818-8	- 93/17	Steinar Strøm, Tom Wennemo og Rolf Aaberge: Inntektsulikhet i Norge 1973-1990. 1993-99s. 100 kr ISBN 82-537-3867-6
- 93/5	Audun Langørgen: En økonometrisk analyse av lønnsdannelsen i Norge. 1993-48s. 100 kr ISBN 82-537-3819-6	- 93/18	Kjersti Gro Lindquist: Empirical Modelling of Exports of Manufactures: Norway 1962-1987. 1993-124s. 100 kr ISBN 82-537-3869-2
- 93/6	Leif Andreassen, Truls Andreassen, Dennis Fredriksen, Gina Spurkland og Yngve Vogt: Framskrivning av arbeidsstyrke og utdanning Mikrosimuleringsmodellen MOSART. 1993-100s. 100 kr ISBN 82-537-3821-8	- 93/19	Knut Røed: Den selvforsterkende arbeidsledigheten Om hystereseeffekter i arbeidsmarkedet. 1993-95s. 90 kr ISBN 82-537-3870-6
- 93/7	Dennis Fredriksen og Gina Spurkland: Framskrivning av alders- og uføretrygd ved hjelp av mikrosimuleringsmodellen MOSART. 1993-58s. 90 kr ISBN 82-537-3945-1	- 93/20	Dag Kolsrud: Stochastic Simulation of KVARTS91. 1993-70s. 95 kr ISBN 82-537-3952-4
- 93/8	Odd Frank Vaage: Feriereiser 1991/92. 1993-44s. 75 kr ISBN 82-537-3831-5	- 93/21	Sarita Bartlett: The Evolution of Norwegian Energy Use from 1950 to 1991. 1993-142s. 100 kr ISBN 82-537-3890-0
- 93/9	Erling Holmøy, Bodil M. Larsen og Haakon Vennemo: Historiske brukerpriser på realkapital. 1993-63s. 90 kr ISBN 82-537-3832-3	- 93/22	Klaus Mohn: Industrisysseting og produksjonsteknologi i norske regioner. 1993-59s. 90 kr ISBN 82-537-3910-9
- 93/10	Runa Nesbakken og Steinar Strøm: Energiforbruk til oppvarmingsformål i husholdningene. 1993-41s. 75 kr ISBN 82-537-3836-6	- 93/23	Torbjørn Eika: Norsk økonomi 1988-1991: - Hvorfor steg arbeidsledigheten så mye? 1993-38s. 75 kr ISBN 82-537-3912-5

Nr.	93/24	Kristin Rypdal: Anthropogenic Emissions of the Greenhouse Gases CO ₂ , CH ₄ and N ₂ O in Norway
A Documentation of Methods of Estimation, Activity Data and Emission Factors. 1993-65s. 90 kr
ISBN 82-537-3917-6	-	94/5	Haakon Vennemo: A Growth Model of Norway with a Two-way Link to the Environment. 1994-57s. 95 kr
ISBN 82-537-3985-0
-	93/25	Skatter og overføringer til private Historisk oversikt over satser mv. Årene 1975-1993. 1993-75s. 90 kr
ISBN 82-537-3922-2	-	94/6	Odd Frank Vaage: Feriereiser 1992/93. 1994-49s. 80 kr ISBN 82-537-3983-3
-	93/26	Thor Olav Thoresen: Fordelingsvirkninger av overføringene til barnefamilier Beregninger ved skattemodellen LOTTE. 1993-42s. 75 kr ISBN 82-537-3923-0	-	94/7	Magnar Lillegård: Prisindekser for boligmarkedet. Under utgivelse
-	93/27	Odd Frank Vaage: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1993. 1993-41s. 75 kr ISBN 82-537-3931-1	-	94/8	Grete Dahl, Else Flittig og Jorunn Lajord: Inntekt, levekår og sysselsetting for pensjonister og stønadsmottakere i folketrygden. 1994-57s. 95 kr ISBN 82-537-3998-2
-	93/28	Kjetil Sørлие: Bofasthet, flytting og utdanningsnivå i kommunene Åtte årskull fulgt gjennom aldersfasen 15-35 år Del 1: Østlandet. 1993-174s. 115 kr ISBN 82-537-3935-4	-	94/9	Leif Brubakk: Estimering av en makrokonsumfunksjon for ikke-varige goder 1968-1991. 1994-42s. 80 kr ISBN 82-537-4003-4
-	93/29	Kjetil Sørлие: Bofasthet, flytting og utdanningsnivå i kommunene Åtte årskull fulgt gjennom aldersfasen 15-35 år Del 2: Sørlandet og Vestlandet. 1993-179s. 115 kr ISBN 82-537-3936-2	-	94/10	Marie Arneberg og Thor Olav Thoresen: Syke- og fødselspenger i mikrosimuleringsmodellen LOTTE. Under utgivelse
-	93/30	Kjetil Sørлие: Bofasthet, flytting og utdanningsnivå i kommunene Åtte årskull fulgt gjennom aldersfasen 15-35 år Del 3: Trøndelag og Nord-Norge. 1993-165s. 115 kr ISBN 82-537-3937-0	-	94/11	Klaus Mohn: Monetarism and Structural Adjustment - The Case of Mozambique. 1994-48s. 80 kr ISBN 82-537-4005-0
-	93/31	Erling Holmøy, Torbjørn Hægeland, Øystein Olsen og Birger Strøm: Effektive satser for næringsstøtte. 1993-178s. 115 kr ISBN 82-537-3947-8	-	94/12	Tom Langer Andersen, Ole Tom Djupskås og Tor Arnt Johnsen: Kraftkontrakter til alminnelig forsyning i 1993. 1994-53s. 80 kr ISBN 82-537-4007-7
-	94/1	Torstein Bye, Ådne Cappelen, Torbjørn Eika, Eystein Gjelsvik og Øystein Olsen: Noen konsekvenser av petroleumsvirksomheten for norsk økonomi. 1994-54s. 95 kr ISBN 82-537-3956-7			
-	94/2	Wenche Drzwi, Lisbeth Lerskau, Øystein Olsen og Nils Martin Stølen: Tilbud og etterspørsel etter ulike typer arbeidskraft. 1994-56s. 95 kr ISBN 82-537-3950-8			
-	94/3	Hilde-Marie Branæs Zakariassen: Tilbud av arbeidskraft i Norge En empirisk analyse på kvartalsdata for perioden 1972 til 1990. 1994-100s. 110 kr ISBN 82-537-3958-3			
-	94/4	Resultatkontroll jordbruk 1993 Tiltak mot avrenning av næringssalter og jorderosjon. 1994-96s. 95 kr ISBN 82-537-3966-4			

Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Publikasjonen kan bestilles fra:

Statistisk sentralbyrå
Salg- og abonnementservice
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

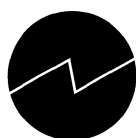
Telefon: 22 86 49 64
22 86 48 87
Telefaks: 22 86 49 76

eller:
Akademika - avdeling for
offentlige publikasjoner
Møllergt. 17
Postboks 8134 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 11 67 70
Telefaks: 22 42 05 51

ISBN 82-537-4026-3
ISSN 0332-8422

Pris kr 80,00

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

9 788253 740263